

Luleå

*Vinter, vårvinter, vår, sommar och höst.
Välkommen att uppleva alla våra årstider.*

Luleå – året om

Urbana och naturnära aktiviteter.

NORRSKEN OCH MIDNATTSLJUS

Njut av långa nätter med magiska ljusfenomen.

VÄRLDSARVET GAMMELSTADS KYRKSTAD

Besök stenkyrkan från 1492 och se över 400 bevarade kyrkstugor.

LULEÅ SKÄRGÅRD MED 1 312 ÖAR

Med turbot på sommaren, på isvägar under vintern.

Luleå – året om

Upplev våra årstider med stora kontraster – från snö, kyla och fruset hav på vintern – till sol, värme och midnattsljus på sommaren. Från september till mars kan du under gynnsamma förhållanden se norrskenet, Aurora Borealis.

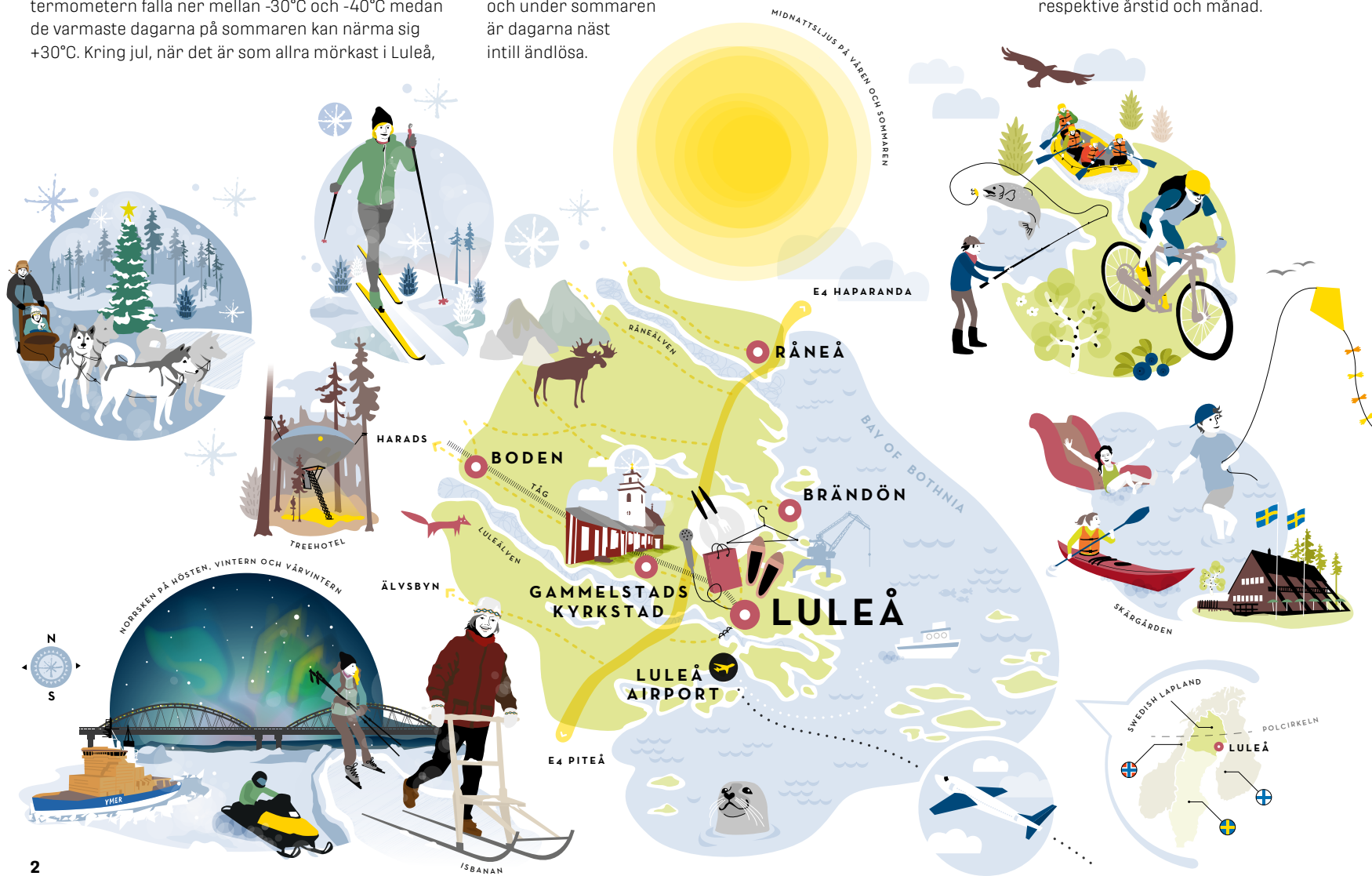
Året om kan du roa dig med inomhusaktiviteter, shopping och njuta av matstaden Luleå.

Vinter			Vårvinter och vår			Sommar			Höst			
DEC	JANUARI	FEBRUARI	MARS	APRIL	MAJ	JUNI	JULI	AUGUSTI	SEPTEMBER	OKTOBER	NOVEMBER	DEC
NORRSKEN, AURORA BOREALIS						MIDNATTSLJUS						
INOMHUSAKTIVITETER												
SHOPPING												
MATSTADEN LULEÅ												

Årstidsvariationerna ger varierande väder och temperaturer. Klara och vindstilla dagar under vintern kan termometern falla ner mellan -30°C och -40°C medan de varmaste dagarna på sommaren kan närma sig +30°C. Kring jul, när det är som allra mörkast i Luleå,

kan vi se solen över horisonten i drygt 3 timmar. Redan i mars är solen uppe i ungefär tolv timmar och under sommaren är dagarna näst intill ändlösa.

Läs mer om vilken temperatur, väderlek och antal timmar dagsljus du kan uppleva under respektive årstid och månad.

Innehåll

Välkommen till Luleå	4
Fakta om Luleå	6
Landmärken i Luleå	8
Världsarvet Gammelstads kyrkstad	10
Friluftsmuseet Hägnan	12
Luleås historia i korthet	12
Midnattssljus	14
Norrsken	16
Vinter	18
Vinterevenemang	24
Vårvinter och vår	28
Cykla, vandra, fiska och paddla	32
Sommar	34
Sommarevenemang	42
Råne- och Vitå älvdalar	44
Höst	46
Kultur	48
Sportstaden	49
Inomhusaktiviteter	50
Shopping	52
Matstaden	54
Planera din resa	58
Hyr utrustning	58
Allemansrätten	59

Tips!

THE LULEÅ WAY

Filmerna The Luleå Way visar Luleås olika årstider med midnattsljus på sommaren och norrsken på vintern. Arktiska äventyr och hur det känns att stå mitt i ett medeltida världsarv. Att du kan bo och äta på prisbelönta hotell och restauranger. Natt som dag, natur som stad. Upplev The Luleå Way.

FRITT WIFI I LULEÅ

Fritt WiFi finns i stora delar av centrum och i flera av Luleå kommuns offentliga lokaler. Den som vill nyttja kommunens trådlösa WiFi ansluter sig mot LK-GUEST. Ingen inloggning behövs, däremot måste villkoren godkännas.

LULEÅGUIDEN

Produktion 2024: Luleå Business Region och Luleå turistcenter.
Tryck: Luleå Grafiska. **Bildmontage omslaget:** Burban Studios.
Med reservation. Vi strävar efter att inspirera och ge dig så aktuella tips som möjligt om saker att se och göra under din vistelse i Luleå, men eftersom vår omvärld ständigt förändras reserverar vi oss för att information i denna guide kan bli inaktuell. Guiden är ett komplement till vår webb visitlulea.se och finns att ladda ned i pdf-format.

LULEÅ TURISTCENTER
Kulturens hus
Skeppsbrogatan 17, Luleå
0920-45 70 00 | turistcenter@lulea.se

Välkommen till Luleå

*Det är här det händer. Här kan du utforska det historiska – och framtiden.
Här får du det bästa av såväl stadsliv som natursköna upplevelser.*

Världens blickar riktas mot Luleå av många anledningar och platsen har blivit en allt mer populär destination. Här, i Norrbottens läns residensstad, och länets största stad, erbjuds du ett gediget utbud av shopping, nöjesliv, kultur, idrott, högklassiga restauranger och hotell. Du kan ägna dig åt lek och äventyr – både utomhus och inomhus.

Här kan du även uppleva ett historiskt världsarv i form av Gammelstads kyrkstad som är upptaget på Unescos lista över platser värda att bevara.

Luleå är också ett viktigt nav i den globala, gröna samhällsomställning som pågår. Hundratals miljarder investeras i nya klimatsmarta industrier och innovationer med fokus på hållbar utveckling av varor och tjänster.

Luleå har världens största brackvattenskärgård med 1 312 öar, kobbar och skär, vackra älvdalar och ett vidsträckt skogsland aldrig långt borta, och det är minst lika nära till både urbana och naturnära aktiviteter.

Med en stadskärna, omgiven av vatten, och med gångavstånd till det mesta är Luleå den perfekta platsen att besöka – året om. Upplev årstidernas stora kon-

traster – från snö, kyla och fruset hav på vintern – till sol, värme och midnattsljus på sommaren.

Skulle du bli så förtjust i Luleå att du kan tänka dig att flytta hit, tipsar vi om webben **flyttatilllulea.se**. Där kan du läsa om att jobba, bo, utbilda dig och leva här. Du är, oavsett anledning, varmt välkommen hit till oss!

LULEÅ KOMMUN

Luleå kommun har nära 80 000 invånare och är landets 29:e största kommun.

Luleå Airport är landets femte största flygplats, endast 10 minuter med bil från stadskärnan. Här passerar över en miljon resenärer årligen.

Luleå hamn är Sveriges nordligaste och en av landets största hamnar. Isbrytare och bogserbåtar håller farlederna öppna på vintern.

Luleå tekniska universitet, LTU, med 19 000 studenter och 1 800 anställda bedriver forskning och utbildning i världsklass.

Luleå har ett mångsidigt näringsliv med allt från stål- och teknikindustri, en bred tjänstesektor, växande handels- och besöksnäring till nya kreativa näringar som filmproduktion och digital design.

Facebook valde Luleå för sina datacenterhallar på grund av gynnsamt klimat och vår rena energi. Facebooks datacenter i Luleå är störst i Europa.

Gammelstads kyrkstad är ett av Sveriges 15 världsarv på UNESCOs lista över platser värda att bevara. Här finns över 400 kyrkstugor och en stenkyrka från år 1492 som fortfarande är i bruk.

Luleå är en idrottsstad med aktiva föreningar inom de flesta idrotter. Här finns framgångsrika elitlag för både damer och herrar i basket och ishockey.

Luleå har ett brett utbud av **musik, dans, teater, film, konst och historia**.

Luleå är en av landets **solsäkraste sommarstäder** och har ett snitt på 12 soltimmar per dag.

Foto: Jennie Lind

Foto: Burban Studios

Foto: Burban Studios

Foto: Burban Studios

Foto: Peter Rosén

Foto: Burban Studios

Foto: Susanne Lindholm

VÄRLDSREKORDFÖRSÖK

2013, på årets 75:e dag, genomfördes ett världsrekordförsök för att fira att Luleå under året blev 75 000 invånare. 2 493 Luleåbor deltog och formade tillsammans världens största mänskliga Facebook-gillatimme på isen i Norra hamn. Världsrekordet blev tyvärr inte godkänt av Guinness rekordbok som ansåg att kravet på enhetlig klädsel som tydligt kontrasterade mot omgivningen inte uppfylldes.

Foto: Per Petersson

Foto: Jennie Lind

VISSTE DU ATT...

...det finns fem nationella minoriteter i Sverige; judar, romer, sverigefinnar, tornedalingar och urfolket samer.

De nationella minoritetsspråken är finska, jiddisch, meänkieli, romani chib och de samiska språken.

Det finns tre språkliga förvaltningsområden i Sverige: ett för finska, ett för meänkieli och ett för samiska. **Luleå kommun** ingår i alla tre, vilket innebär att språk-användare har rätt att använda språken i kontakt med myndigheterna och rätt till förskola och äldreomsorg där hela eller en väsentlig del av verksamheten bedrivs på minoritetsspråken.

Landmärken

I vår kuststad finns flera populära landmärken att kolla in – och de är inte långt borta oavsett var du befinner dig på centrumhalvön. Ta en promenad från Norra hamn till Södra hamn och upplev dem alla.

Foto: Per Lundström

Bergnälsbron

Bågspannsbron som överbryggar centrumhalvön till Bergnåset började byggas 1950. Tidigare hade man tagit sig över sträckan med färja och på isvägar. Bron invigdes 1954 av Prins Bertil och var då Sveriges näst längsta bro. I dag passerar här cirka 17 000 fordon per dygn.

Hamnkranen

Vipparmsportal-kranen som står på Södra hamnplan är ett byggnadsminne som vittnar om Luleås epok som sjöstad och om industrialiseringen efter andra världskriget. Kranen användes senast 1985, och är ett återkommande inslag i bilder från Luleå. Selfievänligt.

Foto: Lule-Bild

Foto: Per Lundström

Isbrytarna

En mäktig syn, sommar som vinter, är de sex isbrytarna i Luleå hamn – alla med namn från den nordiska mytologin; Ale, Atle, Frej, Ymer, Oden och Idun. Varje isbrytare har en egen specialfunktion, exempelvis Oden används under vintertid för isbrytning i Bottniska viken för att under somrarna chartras ut för forskningsexpeditioner i Arktis.

Foto: Lule-Bild

Norrbottensteatern

I de röda trämagasinen i Norra hamn står Teaterhuset som invigdes 1986. Huset ritades av den svenska arkitekten Hans Tirsén och är i dag hemvist för Norrbottensteatern som är en länsteater. Här finns även två restauranger, en delikatessbutik och Teaterhögskolan. Sommartid hittar du härliga uteserveringar längs kajen, vintertid kan du gå ner till isbanan via rampen vid teatern.

KYLAN KLÄR DE RÖDA TRÄVÄGGARNA MED FROST.

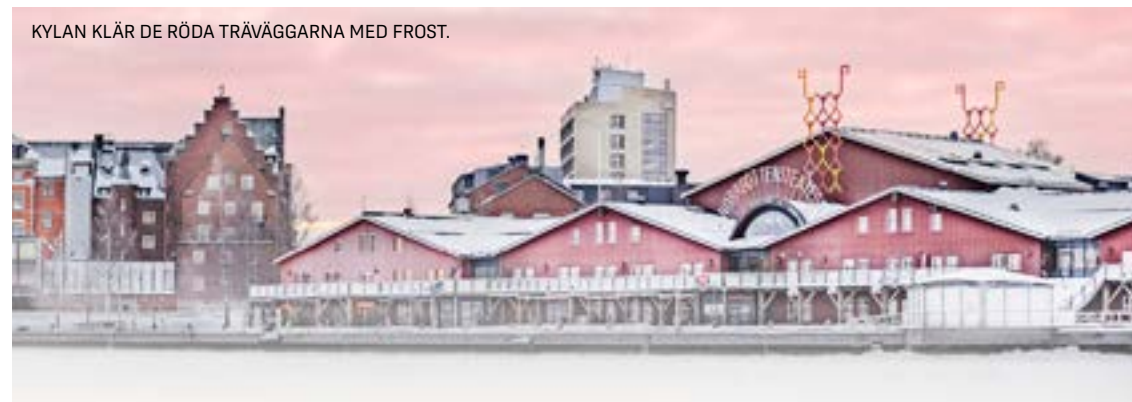

Foto: Karin Holmgren-Tysklöf

Luleå domkyrka

Sveriges nordligaste och yngsta domkyrka började byggas efter den svåra branden som drabbade Luleå 1887 och kallades vid invigningen 1893 för Oscar Fredriks kyrka, efter kung Oscar II. År 1904 bytte den namn till Luleå domkyrka, i och med att Luleå stift bildades. Arkitekten som ritade domkyrkan var Adolf Emil Melander från Stockholm. Denna pampiga kyrka är byggd i tegel i nygotisk stil. Läktarorgeln med sina 4 585 pipor – byggd av Grönlunds orgelbyggeri, altartavlan målad av Garibaldi Lindberg 1893 och triumfkrucifixet av Carl Fagerberg har i alla år fascinerat besökarna. Runt kyrkan finns en gammal kyrkogård där man sommaren 2022 gjordes fynd i form av gravhällar från 1600-talet.

Upplev världsarvet Gammelstads kyrkstad

Strax utanför Luleå ligger Gammelstads kyrkstad, ett av Sveriges 15 världsarv som finns med på UNESCOs världsarvslista över platser värda att bevara.

Kyrkstaden var i själva verket platsen där Luleå stad först grundades på 1620-talet. Landhöjningen gjorde dock att hamnen i Gammelstad blev för grund och staden tvingades flytta närmare kusten år 1649. Men det var i Gammelstad som Luleås

historia började. Det var framför allt kyrkan, som är norra Sveriges största senmedeltida stenkyrka, som utgjorde samlingsplatsen för befolkningen. Det fantastiska är att kyrkan finns kvar på samma plats sedan 1492 och fortfarande är i bruk.

Det upprättades även kyrkstugor som långväga besökare övernattade i till följd av den rådande kyrkoplikten. Idag finns det över 400 kyrkstugor bevarade och traditionen av tillfällig övernattnings lever vidare.

Foto: Peter Rosén

Foto: Susanne Lindholm

Foto: Susanne Lindholm

VISNING MED GUIDE

Året runt på utvalda datum och tider hålls öppna guidade visningar som startar vid Visitor Center och tar ungefär en timme. Under visningen får du promenera runt i de mysiga gränderna och ta del av Gammelstads historia. Du får även lära dig mer om livet i kyrkstaden förr i tiden samt hur stugorna används idag. Du besöker både en kyrkstuga och den medeltida kyrkan (med reservation för förrättningar). Boka online för att försäkra dig om en plats.

PÅ EGEN HAND MED AUDIOGUIDE

Utforska världsarvet Gammelstads kyrkstad på egen hand eller tillsammans med vänner och familj. Audioguiden innehåller åtta inspelade ljudspår. Med hjälp av en karta navigerar du dig runt i kyrkstaden medan du lyssnar. Vandringsringen tar cirka 40 minuter och alla stopp är utomhus. Audioguiden finns på svenska, engelska, tyska, franska, nederländska, finska, nordsamiska och meänkieli. Du hyr den på Visitor Center och lämnar tillbaka den innan stängning.

Gammelstad Visitor Center

Mitt i kyrkstaden hittar du Gammelstad Visitor Center i det gamla Betelkapellet från 1800-talet. Här får du en fin introduktion till områdets alla sevärdheter via broschyrer, kartor och våra kunniga turistinformatörer. Du kan också boka guidade turer, handla med dig något fint från souvenirbutiken och besöka den kostnadsfria utställningen "Gammelstad – Kyrkstad i världsarvsklass". Här får du veta mer om Gammelstad genom tiderna. Interaktiva inslag varvas med textskärmar och mer traditionell utställningsteknik.

Foto: Susanne Lindholm

Utställningen passar hela familjen. Musfamiljen Gammelstadsson hjälper till att förklara världsarvet på ett roligt och enkelt sätt. Kom och leta efter dem, de gömmer sig där du minst av allt anar det.

På visitgammelstad.se finns information om guidade turer och program för områdets övriga aktiviteter och evenemang.

ÅK BUSS TILL GAMMELSTAD

Ta linje 9 med LLT (Luleå Lokaltrafik). Stig av vid hållplatsen Kyrktoget. Biljett kan köpas via appen "Luleå Lokaltrafik".

Friluftsmuseet Hägnan

Ett stenkast från kyrkstaden i Gammelstad ligger Friluftsmuseet Hägnan, som erbjuder ett varierat utbud av aktiviteter och upplevelser för alla åldrar. Här finns byggnader från hela regionen som vittnar om det gamla bondesamhället i norra Sverige från slutet av 1700-talet till 1940-talet. Missa inte lanthandeln, som med sitt utbud bjuder dig på en spännande resa tillbaka i tiden.

Under sommarmånaderna kan du fika på Kafé Fägnan eller ta med egen picknick-korg och slå dig ner i gräset. Ta sedan en promenad och hälsa på hos hästarna, korna, grisarna, getterna, kaninerna och hönorna som finns på området.

På vintern är det lågsäsong och då är museigårdarna stängda, förutom vid särskilda evenemang. Utomhusområdet är dock alltid öppet för besökare. På området finns en grillplats som är fri att använda, så packa med dig en matsäck och mys vid elden.

Utforska Hägnan digitalt

Du som inte har möjlighet att besöka området fysiskt kan utforska området digitalt. Några av de större gårdarna och uthusen; Dasset, Storgården, Peri-Hansch, Torpet, Loftbode, Lanthandeln och Härbret är försedda med en QR-kod som du kan skanna för att lära dig mer om byggnaderna digitalt.

Foto: Susanne Lindholm

Luleås historia i korthet

Ta del av en 400-årig resa. Från staden Luleå 1621 med 250 invånare till dagens Luleå kommun med nära 80 000 invånare 2024.

Illustration: Joakim Höggren
Text: Katja Güth Laitila

1621 får Luleå stadsprivilegium av Gustav II Adolf. Staden växer de första fem åren med 50 invånare. Så småningom flyttar staden från Gammelstad till sin nuvarande plats.

1653 brinner staden för första gången. Fyra år efter flytten från Gammelstad är halva bebyggelsen ödelagd. Redan 1657 brinner det igen.

1762 första stora stadsbranden där två tredjedelar av staden brinner upp.

1790-talet inleds bruksperioden med Selets bruk och Melderstein.

1883 Malmhamnen på Svartön börjar byggas.

1887 brinner staden igen.

1888 rullar det första malmtåget från Gällivare till Luleå malmhamn. Luleås mest expansiva fas inleds på 1890-talet, befolkningen växer med 1 000 % åren 1821–1921.

1943 tappas järnmalm för första gången vid Norrbottens Järnverk. NJA behöver arbetskraft. Stor bostadsbrist råder.

1955 Gallerian Shopping som invigdes 27 oktober 1955 är inte bara Sveriges, utan också världens första inomhusgalleria.

1971 Luleå tekniska universitet etableras som Sveriges femte tekniska högskola.

Fler årtal och händelser hittar du via QR-koden.

Foto: Peter Rosén

Foto: Susanne Lindholm

Aktiviteter & evenemang på Friluftsmuseet Hägnan

JULMARKNAD

Under den andra helgen i advent hålls den årliga julmarknaden på friluftsmuseet Hägnan som lockar tusentals besökare. På området finns utställare med bord fyllda av hantverk och godsaker. En traditionell julmarknad med garanterad julstämning.

NATIONALDAGEN

Ett folkligt och festligt nationaldagsfirande med musik, dans, uppträdanden och mycket annat intressant för hela familjen.

SPELMANSSTÄMMA

Luleå hembygdsförening bjuder in spelmän, dansare, sångare, lyssnare, veteraner, nybörjare, gammal som ung att vara en del, och ta del av härlig musik och dans samt naturligtvis buskspel.

MIDSOMMARFIRANDE

Ett traditionellt midsommarfirande med gemensam utsmyckning av majstången. Lekar och dans med Luleå hembygdsförening. Kransbindning, höhopp och brödbakning. Lanthandeln är öppen och det finns försäljning av fika och andra godsaker.

SOMMARTEATER

Sommarkväll i juni. Solen står högt över horisonten. Hela naturen grönskar och blommar. Vad passar då bättre än att Norrbottensteaterns skådespelare flyttar ut till Hägnan med en sommarföreställning?

På visitgammelstad.se finns information om Friluftsmuseet Hägnan och om områdets aktiviteter och evenemang.

Midnattsljus

*Det bästa med midnattsljuset är att du kan göra allt dygnet runt.
Bada, golfa, fiska och umgås utomhus ända in på småtimmarna.
Med viss risk för att du glömmer bort att gå och lägga dig...*

Midnattssol är ett naturfenomen som inträffar under sommar-månaderna norr om polcirkeln. Det betyder att solen är synlig på natten. Platser söder om polcirkeln upplever midnattsskymning, det vill säga fullt dagsljus även under natten. Detta är också känt som midnattsljus eller vita nätter.

Från mitten av mars tippar den norra änden av jordaxeln allt mer

mot solen och når sin maximala lutning vid 23° vid sommarsolståndet. Sommarsolståndet innebär att solen når sin högsta position på himlen under dagtid. Detta inträffar ungefär den 21 juni. Vid denna vinkel exponeras allt norr om polcirkeln på 66°N för sol dygnet runt. När jordaxeln lutar åt andra hållet under vintern döljs allting norr om polcirkeln från solens strålar.

Det är lätt att tro att vi, här i regionen, har mörker eller ljus. Under vinterns månader når solen aldrig horisonten, och sommartid när solen aldrig går ner. Men faktum är att vi har ljus året om. Bara olika ljus. Vissa mörkare, andra ljusare och några riktigt färgsprakande.

Du kan se midnattssolen i nästan hela regionen, men även

om du inte ser solen så ser du ljuset.

Tiden med midnattsljus är ungefär 100 dagar. När solen praktiskt taget inte går ner får du fler timmar till ditt förfogande. Du kan bada, golfa, fiska eller rida till långt in på småtimmarna. Och gillar du att fota innebär de 100 dagarna utan natt helt fantastiska förutsättningar.

Lär dig mer om midnattssolen

Vad är midnattssolen?

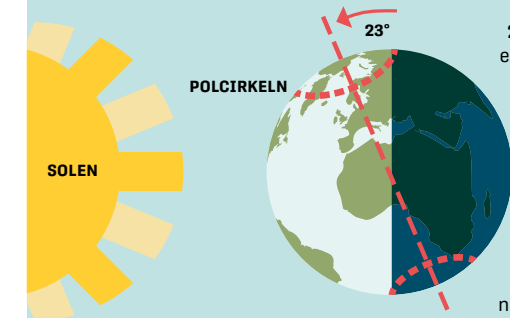
Midnattssolen är ett naturfenomen som inträffar norr om polcirkeln under sommarmånaderna och betyder att solen fortfarande är synlig på natten. Luleå som ligger söder om polcirkeln upplever midnattsljus, det vill säga fullt dagsljus även under natten när solen inte syns.

Så funkar det:

1. Under sommarhalvåret tippar den norra änden av jordaxeln allt mer mot solen och når sin maximala lutning 23° vid sommarsolståndet.

2. Vid denna vinkel exponeras allt norr om polcirkeln på 66°N för sol dygnet runt.

3. När jordaxeln lutar åt andra hållet under vintern når solens strålar inte norr om polcirkeln.

Sommarsolståndet

är den dag på året då solen når sin högsta position på himlen under dagtid. Detta inträffar ungefär den:

21 JUNI

Packningstips

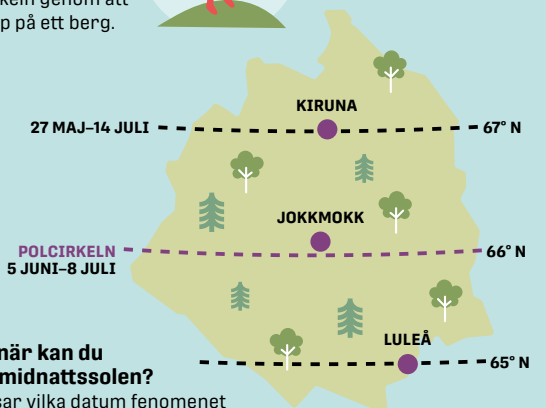
På natten står solen lågt på himlen. Använd solglasögon när du kör bil så att du inte bländas. Och glöm inte kameran!

53

minuter – så lång är Luleås kortaste natt. Solen går ner 00.06 och upp igen 00.59.

Öka dina chanser

att få en glimt av midnattssolen även söder om polcirkeln genom att klättra upp på ett berg.

Var och när kan du uppleva midnattssolen?

Kartan visar vilka datum fenomenet är synligt. Ju längre upp norrut du reser desto längre blir perioden av midnattssol. Midnattssolen kan dock ses hela 90 km söder om polcirkeln vid sommarsolståndet tack vare atmosfärens reflektion.

MAJ

JUNI

JULI

Norrskén

Det magiska och sägenomspunna norrskenet, Aurora Borealis, bildas av att rymdens solpartiklar krockar med delar av den yttre atmosfären och hur solvindarna bestämmer sig för att förflytta sig över himlavalvet. Den sprakande ljusupplevelsen i grönt, blått, lila och ibland även rött sveper då över den mörka kvällshimlen.

Det latinska namnet för norrsken, Aurora Borealis, kan ungefärligt översättas till nordlig morgonrodnad vilket stämmer ganska bra när ljuslågorna dansar över den mörka vinterhimlen i allt från grönt, blått, lila och ibland till och med rött. Förr i tiden trodde man att norrskenets skådespel var ett tecken på högre makter.

Magiska norrsken

Norrskén kan skymtas över stora delar av Europa och myterna tar många olika skepnader. Det är dock vanligast att man ser norrsken i norrskensovalen ovanför polcirkeln

och i den nordiska mytologin trodde man att det var allfadern Oden som stod i ständig förberedelse för striden mot Ragnarök. Han behövde de modigaste krigarna vid sin sida och vid varje strid på jorden valde Oden ut vilka som skulle dö och slå följe med honom till Valhalla. Enligt sägnen var norrskenet reflektionerna från Valkyrierna, det kvinnliga krigarfolket, som ledde de utvalda krigarna till Valhalla och Odens sida. Andra trodde att norrskenet var de fallna kämparnas sista andetag eller den skimrande bron Bifrost som ledde krigarna från jordelivet till Valhalla.

För en del samer handlade inte norrskenet om hjältemod eller taperhet – det var något att respektera och akta sig för. De trodde norrskenet var själarna från de döda och därmed inget man skulle tala om. Att vinka, vissla eller sjunga var farligt eftersom du kunde bli bortförd till himlen om ljuset uppmärksammade din närvaro.

Längre söderut tar ljuset ofta en djupt rödaktig nyans, vilket kan förklara varför man förknippade det vackra ljusfenomenet med dåliga omen. När det blodröda ljuset gjorde sig känt på natthimlen

tolkade man det som ett förebud om krig och död.

Men alla tolkade dock inte norrskenet som något illavarslande. I Danmark trodde man att ljuset skapades av svanar som tävlade om vem som kunde flyga längst norrut. I Finland trodde man att ljuset kom från eldrävar. Myten menade att när eldrävarna sprang svepte deras svansar upp snöflingor som tillsammans med månljuset skapade norrsken.

Oavsett vad så har norrskenet fascinerat och inspirerat människor i alla år.

Förutsättningar för norrsken i Luleå

- Dels måste det vara tillräckligt med solenergi för att norrsken ska uppstå i atmosfären och dels behöver vinkeln som energin träffar atmosfären vara rätt för vårt läge.
- Klart eller möjligen halvkligt väder är en förutsättning för att kunna se norrsken. Tumregel: Kan man se stjärnor är det möjligt att se norrsken.
- Välj en öppen plats där det är tillräckligt mörkt. Undvik i möjligaste mån upplysta platser, även om det är möjligt att se norrsken i centrum ibland.
- Det finns ingen "tidtabell". Norrsken uppstår när som helst under dygnets mörka timmar och pågår olika länge.
- Norrsken kan ses från slutet av augusti till första dagarna i april. Övrig tid på året är det för ljus för att kunna urskilja fenomenet.

Tips!

BRA PLATSER ATT SE NORRSKEN I LULEÅ:

- Gamla malmkajen/ Cementakajen
- Gäddvik/Laxfiskemuséet
- Hindersöstellarna
- Karlsvik/First Camp
- Mjölkuddsberget
- Måttsundsbacken
- Ormbergsbacken
- Sinksundet
- Isbanan och isvägarna.

VISSTE DU ATT...

...färgen på norrskenet beror på vilken höjd och med vilken hastighet solpartiklarna kolliderar med den yttre atmosfären. Rött uppstår på högsta höjden och därefter grönt, lila och blått närmast jorden.

Lär dig mer om norrsken. På vår webbplats visitlulea.se hittar du information och länkar till sidor och appar med norrskensprognoser, karttjänster samt vetenskapliga beskrivningar av fenomenet Aurora Borealis. Vi tipsar också om hur du lyckas med att fotografera det magiska ljuset som dansar över himlen.

Och du... glöm inte att klä dig varmt!

SEPTEMBER OKTOBER NOVEMBER DECEMBER JANUARI FEBRUARI MARS

Vinter i Luleå

Vill du vara säker på att pricka in snö, is och kyla? Då ska du besöka Luleå från mitten av december till slutet på februari. Det är även nu som staden växer till dubbel storlek då Bottenvikens frusna havsis blir en efterlängtat plats att vistas på för Luleåbor såväl som turister. Förhållandena för vinteraktiviteter är bäst från januari till långt in i mars.

DEC

JANUARI

FEBRUARI

Den omtalade milslånga isbanan som plogas fram så snart isen är tjock nog går från Norra till Södra hamn. Den är en naturlig plats för promenader, sparkåkning, vintercykling, skridsko- och joggingturer – och selfiefoto-grafering vid de stora Luleåskyltarna i vardera hamnen för både lokalbor och turister.

I februari arrangeras den årliga skridskotävlingen Schaatsen av nederländska skridskoförbundet och isbanan blir då som ett andra hem för hundratalen nederländska skridskoåkare.

Även isvägarna som håller för biltrafik ger en känsla av att skärgård och stad flätas samman och lockar till exotiska bilturer i ett vitt landskap.

Under denna mörkaste årstid och speciellt under december glittrar julbelysningen runt om i staden och när den ståtliga julgranen på Storgatan sätts på plats vet man att det snart är

första advent och att det finns många tillfällen att njuta av värmande dryck på stadens kaféer.

Nu pågår också de nationella ligorna i basket och ishockey, där lokalbor och besökare sammanstrålar på matcherna i Luleå Energi Arena och Coop Arena. Den här perioden på året erbjuds även många konsert- och teaterupplevelser.

Men pass på; ett besök i vår vinterstad ställer krav på att du klär dig väl mot kyla och vind, gärna lager på lager, då temperaturen kan krypa neråt -35°C.

Det gäller också att fånga dagsljuset som är sällsynt just den här tiden på året. Solen går ner redan strax efter klockan ett på dagarna i december.

Men vad gör det när de mörka klara kvällarna och nätterna nu och då lyses upp av det helt oslagbara magiska norrskenet, Aurora Borealis.

Varmt välkommen att uppleva vintern i Luleå!

Temperatur: 0 till -35°C

Väderlek: Kallt vid klart väder, vid nederbörd snöfall.

Dagsljus: 4–12 timmar.

Vinteraktiviteter

Mer information om aktiviteterna, fler tips och uppgifter om var du kan hyra utrustning samt boka guidade turer, hittar du på visitlulea.se.

Foto: Burban Studios

Ta på dig skridskor

Var, om inte i Luleå, kan man åka skridskor på naturis? Varje år plogas en isbana runt centrum-halvön från Norra hamn runt Gultauudden till Södra hamn samt vidare ut till den lilla ön Gråsjälören. Dessutom finns ibland avstickare till Bergnäset samt mot Mjölkudden. Den sammanlagda längden brukar vara cirka 10 kilometer.

Foto: Therese Hedman

Kör snöskoter

Oavsett om du väljer att åka ut på egen hand eller på en guidad tur i den frusna skärgården eller genom skogen, är skotern ett ypperligt färdmedel vintertid. Du färdas lätt och fort miltals och kommer riktigt nära naturen. Ha gärna med en matsäck och varm dryck. Och kom ihåg att följa de uppmärskade skoter-lederna!

Foto: Fredrik Broman

Upplev hundspann

Vill du uppleva fart och spänning med det dämpade ljudet av tassor och medar mot snö? Testa då att åka hundspann och känn hur du nästan smälter in i vinterlandskapet. Ibland är det även möjligt att du själv får prova på att köra.

Foto: Olov Stenlund

Cykla på isen

På sommaren cyklar vi på våra skärgårdsöar och under vintern går det dessutom att cykla mellan öarna med fatbike. De breda och tåliga däcken gör att du kan ta en cykeltur på isen till den yttersta delen av skärgården. Har du tur ser du norrsken och vinterbetande renar runt omkring dig på öarna utanför Luleå.

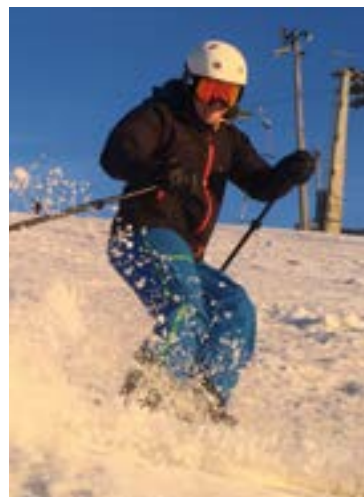

Foto: Helena Holm

Åk utför i backar

Runt hörnet från stan hittar du Ormberget – en mindre backe för utförsåkning om du vill ha en lagom utmaning. Vill du testa dina gränser – då är Måttsundsbacken utanför Luleå ett bättre alternativ – där du också kan hyra utrustning på plats.

Foto: Per Lundström

Färdas med spark

När isbanan är upplagd och du vill ha en härlig stund på det frusna havet – besök sparkeringarna i de båda hamnarna och låna en spark utan kostnad för en tur – varför inte ut mot den lilla ön Gråsjälören? En annan lagom tur är att sparka sig från Södra hamn till Norra hamn där det finns lunch- och kvällsöppna restauranger i närheten.

Glid på längdskidor

Att uppleva naturen genom att näst intill ljudlöst glida fram på längdskidor i högt eller lågt tempo tillhör livsstilen för många lulebor. Elbelysta spår gör det möjligt att skidra även när det är mörkt. Det mest omfattande spårssystemet finns på Ormberget. Där finns spår både för nybörjare, motionär och elit. Spårlängden varierar från 1,5 till 10 kilometer.

Vandra med snöskor

Det är en riktig tjuvning att kunna ta sig fram i snöfylld terräng, även där snön är riktigt djup, utan att sjunka. Trots att det heter snöskor är det inte skor du tar på dig utan en slags ram som du spänner fast på dina egna vinterkängor. Ett tips är att ha byxor med snölås eller dragsko nertill så du verkligen håller snön borta ur skoskaften.

Foto: Per Lundström

Jaga norrsken

Luleå tillhör en exklusiv skara platser där man relativt enkelt och bekvämt kan se norrsken. Välj en öppen plats där det är tillräckligt mörkt. Undvik i möjligaste mån väl upplysta platser, även om det är möjligt att se norrsken i stan. Klart väder är en förutsättning för att kunna se norrsken. Tumregel: kan man se stjärnor är det möjligt att se norrsken.

Tips!

FOTOGRAFERA NORRSKEN

Använd gärna ett stativ för att undvika suddiga bilder. Har du inte tillgång till stativ kan du stabilisera kameran med en sten eller ett vedträ. När du fotograferar med mobilkamera är grundtipset att välja natt-läge, annars riskerar du att få för korta slutartider.

✓ BUCKETLIST

- ☐ Skridskor
- ☐ Snöskoter
- ☐ Hundspann
- ☐ Cykla på isen
- ☐ Utförsåkning
- ☐ Åk spark
- ☐ Längdskidor
- ☐ Snöskor
- ☐ Norrsken
- ☐ Bada isvak

Foto: Alexandra Nyman

Testa isvaksbad

Att kliva ner i en isvak beskrivs av många som en mäktig upplevelse som ger mersmak och en obeskrivlig energiboost. Det bästa sättet att prova isvaksbad första gången är att boka en instruktör som guidar dig i ritualen, steg för steg, under säkra former. Man brukar börja med att värma upp kroppen i en bastu för att sedan kliva ner i vaken.

VISSTE DU ATT...

...Luleås frusna skärgård och isvägar är listade som plats nummer 45 på amerikanska nyhetskanalen CNNs "bucketlist" över de 50 mest häpnads-väckande naturupplevelsorna?!

Fakta

Foto: Burban Studios

DÄRFÖR FRYSER HAVET

Bottenviken har bräckt vatten, det vill säga en blandning av sött och salt. Anledningen till detta är att åtta större älvar mynnar ut i Bottenviken. Det beräknas vara ungefär 4/5 delar sötvatten i Bottenviken, vilket gör platsen till det sötaste havsvattensområdet i världen. Det är också därför som havet fryser till is här varje år. När isen vuxit till cirka 40 cm tjocklek kan de 6 ton tunga maskinerna börja ploga isbanan runt stadskärnan, från Norra till Södra hamn.

Foto: Per Lundström

I Luleå kan du vintertid se de stora isbrytarna Ale, Atle, Frej, Idun, Oden och Ymer ligga parkerade mellan sina uppdrag att hålla öppen rännen i isen för inkommande transportfartyg. I våra grannkommuner Kalix och Piteå, arrangeras turer med isbrytare där du har möjlighet att ta ett dopp i det iskalla vattnet iklädd överlevnadsdräkt.

ISBANAN ANVÄNDS FLITIGT AV LULEÅBORNA FÖR PROMENADER, SPARKTURER, VINTERCYKLING OCH SKRIDSKOÅKNING.

Foto: Per Lundström

Isbanan

Varje år plogas en isbana från Norra hamn runt Gultauudden till Södra hamn samt vidare ut till Gråsjälören. På senare år har man dessutom gjort avstickare över älven till Berghäset samt inåt älven mot Mjölkudden. Nedfarter till isbanan finns i Norra hamn, vid Hälsans Hus samt i Södra hamn. Nedfarten vid Hälsans Hus är anpassad för funktionshindrade. Oftast är isbanan klar för besökare i slutet på december.

Isbanans sträckning och längd varierar något från år till år. Den sammanlagda längden brukar vara cirka 10 km. Med jämna mellanrum längs isbanan finns rastplatser med plats att sitta och fika på eller grilla i lä för vinden. Förutom att åka skridskor eller spark på isbanan kan man också promenera eller jogga. Längs sidorna av isbanan lämnas lite av vägen ospolad för att det inte ska bli så halt att gå. Isbanan dras alltid till Gråsjälören där Lions säljer våfflor under vårvintern.

Isvägarna

Att våga köra bil på havsisen ut till skärgården eller på den frusna älven låter kanske överkligt i många öron. "Det är ett universum av snö och tystnad, som en enorm öken av is" beskriver en fransk nyhetskanal vägarna på den frusna Bottenviken. För Luleborna är det däremot något helt naturligt att under stora delar av vinterhalvåret kunna färdas med bil på fruset vatten. När isarna längs kusten utanför Luleå är cirka en halv meter tjocka plogas cirka 30 kilometer isbilvägar upp till ett par av öarna i Luleå skärgård.

Att köra på isen är riskfritt om du håller dig inom de upplagade vägarna. Isens bärighet kontrolleras noggrant med provborrningar. I regel öppnas isvägarna i slutet av januari eller början av februari beroende på väder och kyla. Tydlig skyltning anger om isvägarna är tillfälligt stängda och när säsongen är över. Var uppmärksam på att begränsad hastighet råder. Gör gärna en dagsutflykt med egen personbil, hyrbil eller taxi och besök till exempel Hindersön, Sandön och Junkön.

I LULEÅ SKÄRGÅRD, MED 1 312 ÖAR, PLOGAS MÅNGA MIL VINTERVÄG, EN SERVICE TILL BÅDE BOFASTA OCH BESÖKARE.

Foto: Peter Rosén

Tips!

KLÄ DIG RÄTT OCH HÅLL DIG VARM

Det är viktigt att klä sig rätt, särskilt vid fysisk aktivitet. Tänk lager på lager och använd ull eller annat material som håller dig torr närmast kroppen. En varm dunjacka ytterst är skönt om det är riktigt kallt. Glöm inte varma skor, handskar och mössa. Ett sittunderlag behövs när det är dags att njuta av matsäcken. Varm dryck i termos är perfekt att värma insidan med.

VISSTE DU ATT...

...Lovikkavanten skapades år 1892 av Erika Aittamaa i byn Lovikka. I dag hittar du ullvantar och andra hantverksprodukter, bland annat i butiken Lapland Heartwork i Luleå.

VINTERREKORD

-41

År 1999 uppmättes den lägsta temperaturen hittills i Luleå. Termometern visade -41°C. Svenska rekordet är -52°C.

113

År 2015 uppmättes snödjupet till 113 cm och därmed slogs rekordet från 1966.

15 708

Luleå är den kommun i Sverige med flest registrerade snöskotrar. 2022 fanns här 15 708 stycken.

Vinterevenemang

Snö, is och kyla möjliggör evenemang utomhus i Luleå. Här arrangeras bland annat teater i stadsparken, julmarknader och internationella skridskotävlingar. Håll koll på visitlulea.se.

Julkalendern i stadsparken

Den första december händer något som Luleåborna ser fram emot år efter år. Då är det premiär för Julkalendern i stadsparken i centrala Luleå. Föreställningen – som är ny för varje år – med teater, sång och musik spelas varje dag fram till julafton. Luleå Stass-teater startade Julkalender-traditionen redan 1995 och den har blivit "ett måste" för hela familjen.

Schaatsen Luleå – en internationell skridskotävling

Varje år i februari sedan 2017 välkomnar vi hundratals skridskoåkare till isbanan runt Luleås centrum. De kommer hit för att delta i Schaatsen Luleå, en skridskotävling inom maratongrenen där naturis är förutsättningen. Tävlingen som arrangeras av det nederländska skridskoförbundet består av en serie med lopp som spänner över mellan 30 och 200 kilometer. Grand Prix för de professionella åkarna och Sea Ice Classic för amatöråkarna. Se en kort film och inspireras att själv glida ut på isen.

Folkfesten Luleå On Ice

På Södra hamnplan och på isbanan, bjuder Luleå kommun in till folkfest en helg i februari.

Evenemanget lockar mängder av besökare till området där aktiviteter som att åka hundspann och testa curling samsas med Winter Classic – en ishockeyturnering för de yngre barnen, försäljning av mat och lokalproducerat hantverk samt Sunderby folhögskola som skapar snökonst.

Foto: Ida Lund

Foto: Viveka Österman

Sea Ice Marathon

I februari/mars samlas löpare från hela världen för att delta i Sea Ice Marathon som äger rum på isbanan runt centrala Luleå. Här väljer man att springa 42 km, 21 km, 10 km eller 5 km på naturis. Maratontävlingen är ett tillägg till programmet för evenemanget Schaatsen Luleå i samarbete med det lokala företaget Explore Luleå. Sea Ice Marathon är en populär tävling som lockar löpare från hela världen. 2024 stod deltagare från 17 länder på startlinjen! Titta på en kort film och upplev hur det är att springa på is.

Foto: Therese Hedman

Foto: Therese Hedman

Traditionell julmarknad på Hägnan

Under den andra helgen i advent hålls den årliga julmarknaden som lockar tusentals besökare på Friluftsmuseet Hägnan intill världsarvet Gammelstads kyrkstad. Adventsljusen lyser genom kyrkstugornas gamla fönster, den medeltida stenkyrkan lever upp och marknadsutställarna står redo att ta emot besökare med bord fyllda av hantverk och godsaker. Åk på en slädtur med häst i en vintervacker kyrkstad och passa på att hälsa god jul till Tomtefar, julbocken och renar som är på besök under marknadshelgen. Välkommen till en traditionell julmarknad med garanterad julstämning.

Foto: Therese Hedman

Vill du testa?

Leta upp en spark på någon av isbanans "sparkeringar" och ta en tur ut mot Gråsjälören eller från hamn till hamn. Här hittar du även de "smarta" sparkarna som är utrustade med sensorer som samlar in information om position, tillgänglighet och distans. För varje kilometer sparkarna förflyttas skänker företaget Lunet, som förser Luleå med digital infrastruktur, en krona till barnavdelningen på Sunderby sjukhus.

SPARKAR
FINNS ATT
LÅNA GRATIS
VID NÅGON AV
(S)PARKERINGARNA
RUNT
ISBANAN.

Lokala färdmedel

Pulka

Användningsområde:

Dras efter människa eller fordon. Antingen för frakt eller som transportmedel. Finns också som nöjesredskap i utförsbackar.

Fördelar:

Hjälper dig frakta saker på enkelt sätt över snö och is. Roligt att åka ned för backar med.

Nackdelar:

Finns många typer av pulkor. Den mindre varianten av plast är ofta ömtålig och de större tenderar att vara otympliga.

Svårighet: Finns få svårigheter.

Snöskor

Användningsområde:

Oslagbart redskap om du likt Jesus vill gå på vatten under vintern. Snöskorna ger dig de bästa möjligheterna att transportera dig själv ovanpå fruset vatten.

Fördelar: Djupa snömassor stoppar inte din tur ut i naturen.

Nackdelar: Mer krävande än vad man tror för benmuskulaturen. Var beredd på att bli trött i benen.

Svårighet: Udda teknik krävs, som du inte använder i daglig gång, för att ta sig fram. Dock ett mindre hinder, väldigt lätt att lära sig.

Spark

Användningsområde:

För korta eller medellånga transporter på is eller hårt packad snö.

Fördelar:

Lämpligt transportfordon för två personer.

Nackdelar:

Väderkänslig.
Hårt vinterunderlag krävs.
Funkar ej på grus.

Svårighet:

Med grundläggande balans ska detta gå bra.

Stjärtlapp

Användningsområde:

Adrenalinsökningsverktyg i branta backar.

Fördelar:

Enkel att ta med sig.

Nackdelar:

Svår att styra.
Skapar viss smärta i ändalykten.

Svårighet:

Att faktiskt sitta kvar på stjärtlappen utför en backe.

Kälke

Användningsområde:

Transportmedel för mindre människa eller nöjesredskap i utförsbacke.

Fördelar: Går att styra samt går att frakta barn på från plats a till b.

Nackdelar: Går väldigt fort utför och är inte optimerad för säkerhet. Använd hjälm!

Svårigheter: Att styra kälken i hög fart är väldigt svårt. Håll igen om du är ovan.

Illustrationer: Lisa Wallin

Vårvinter och vår i Luleå

*Lockas du av sol, snö och vintersporter i en perfekt kombination?
Då är det under mars-april du ska besöka staden.
Det är på de breda leendena och myllret av människor
som du helt säkert vet att vårvintern har gjort sitt intåg.*

MARS

APRIL

MAJ

Under den här för de nordligaste delarna av Skandinavien unika årstiden njuter lokalborna än mer av att vistas på isarna, i skidspåren och slalombackarna.

Perioden kännetecknas av långa ljusa dagar och en sol som värmer i ryggen. Härliga dofter av sprakande brasor, kokkaffe och grillad korv sprids längs isarna och uppåt slalombackarna då många nyttjar eldstäderna. I naturen hörs fågelsång igen och det droppar från taken.

I slutet av april firas valborgsmässa-afton med eldar och älskar du att fynda blir du inte besviken då loppisarna och särskilt den årliga Arcus Fyndmarknad, som lockar tillresande även från våra grannländer, erbjuder allt från antikviteter till kläder.

Under påskhelgen kan staden kännas folktom då många lokalbor reser till sina stugor eller fjällen. Butikerna och restaurangerna i centrum håller ofta stängt på påskdagen.

När snön töat bort i slutet av maj hålls den stora folkfesten Stadsmaran, rolig för såväl åskådare som deltagare. Missa inte den!

Det finns en god anledning till att man under de här månaderna pratar om "aprilväder" då samma dygn kan bjuda på snöfall, regn, hård vind, strålände solsken och sträng kyla nattetid. Klä dig gärna lager på lager så kan du anpassa dig efter väderleken. Glöm inte att packa solglasögon, keps och solskydd då solens strålar reflekteras från snön.

Välkommen till vårvintern i Luleå!

Temperatur: Mars -20 till +5°C, maj 0 till +20°C.

Väderlek: Mestadels torrt väder.

Dagsljus: 12–24 timmar.

GRILLPLATSER I LULEÅ

Laga mat utomhus och mys i eldens värme. Information om allmänna grillplatser i Luleå finns på Luleås kommunkarta (länk via QR-koden). Här visas också om det fylls på med ved till respektive eld-plats eller om du behöver ta med.

NÄR FLAGGAN ÄR HISSAD ÄR DET ÖPPET FÖR FÖRSÄLJNING

Gråsjälören är en liten ö ett stenkast från Södra hamn i Luleå. Under vintern plogas en isbana upp till den från Södra hamnplan. Den lilla ön är en favorit bland såväl lokalbor som turister. Under vintern har välgörenhetsföreningen Lions försäljning av bland annat varmkorv, väfflor och kaffe. Det finns också en värmestuga att gå in i. Du vet att Lions verksamhet är igång när du ser att flaggan är hissad. Vill du ta med egen matsäck finns ved och grillplatser att använda sig av.

Gör en utflykt

Foto: Per Lundström

Möt älgar och renar

Cape Wild är ett vildmarkscenter där du kan träffa älgar och renar och få lära dig mer om Skandinavien största, vilda djur. Älgarna älskar att bli matade med äpplen, bananer och morötter. Det är en riktigt häftig upplevelse att stå öga mot öga med "Skogens konung" som tar maten direkt från handen.

Obs! Cape Wild har endast öppet för bokade besök.

Foto: Jonas Jonnerby

OBS!

VIKTIGT ATT VETA ATT DET ÄR FÖRBUDET ATT GÅ I SKIDSPÅREN.

Besök Ormbergets Friluftsanläggning

Ormberget är en plats väl värd ett besök, vinter som sommar. Utsikten över Luleå är fantastisk och det är en klassisk plats att uppleva norrsken på. Här finns det skidbacke, pulkabacke, ett omfattande motionsspårssystem med belysning som vintertid är preparerade längdskidspår, äventyrsslingor, restaurang, servicestuga för motionärer, grillplatser m.m.

TA REDA PÅ AKTUELLA FISKEREGLER. DE FLESTA FISKEKORT KRING LULEÅ KÖPS PÅ ifiske.se.

Foto: Per Lundström

Prova isfiske

Från Luleås Norra och Södra hamn när vårvintersolens strålar värmer kan du se människor sittandes på ett renskinn eller en spark ute på stadsfjärdarnas is i timtal i ur och skur. Vad sysslar de med därute undrar du? De pimplar! Pimpla är ett annat ord för isfiske. Genom att borra ett hål genom det frusna vattnet får de tillgång till fiskarna där under. Du kan också prova på isfiske/pimpling med guide.

Här nappar det

Det finns många fina platser att vinterfiska på i Luleå förutom i Södra och Norra hamn. Till exempel: Björköfjärden, Furufjärden, Strapösundet, Hertsöträsket, Örnabben och Stora Stenträsket.

Foto: Peter Rosén

TRE FISKAR DU HAR CHANS ATT FÅ PÅ KROKEN

Lax

(salmo salar)

Äldfisk av det lyxigare slaget. En utmaning för fiskaren, då laxen är stark och uthållig.

Gädda

(esox lucius)

Fisken som anses vara en delikatess enligt vissa, enligt andra de svenska vattnens odjur. Stor och kämpande fisk, god om den tillagas rätt.

Aborre

(perca fluviatilis)

Troligen den vanligaste fisken i Luleåregionen. Smakrik fisk som är en klassisk maträtt för den lokala befolkningen. Ska gärna fiskas och tillredas själv.

Illustrationer: Lisa Wallin

SKÄRGÅRDSSTUGOR

Bo i en stuga på Brändö Konferens. Här sover du i ljusa välutrustade stugor för fyra personer, alla med utsikt över det frusna havet. Stugorna har bäddsoffa, WC, dusch, TV och kök med kyl/frys. Här finns det även ställplatser för husbil på sommaren.

Foto: Peter Rosén

Luleå kommun hyr ut självhushållsstugor på öarna Brändöskär, Kluntarna och Småskär även under vintern. Stugorna har fyra till tio bäddar, gasolkyl och -spis samt värms med kamin. Stugorna bokas online och resan dit är ett riktigt äventyr. Hit färdas du vid goda isförhållanden förslagsvis på skidor.

Tips!

TA EN UPPFRISKANDE PROMENAD

Luleå är en bra stad för promenader. Du kan gå längs centrumhalvön från Göltauudden till Södra hamn och in mot stadens centrum via Kungsgatan. Och förstas längs isen mot den lilla ön Gråsjälören eller från hamn till hamn.

Mer information om aktiviteterna, fler tips och uppgifter om var du kan hyra utrustning samt boka guidade turer, hittar du på visitlulea.se.

Tips!

SKÅDA PÅ FÅGLAR

Foto: Per Lundström

Känner du dig övervakad? Den majestätiska lappugglan flyger, trots sin storlek, nästan obemärkt från gren till gren och har sett dig långt före du sett den.

VÅRA 10 BÄSTA TIPS PÅ UTKIKSPLATSER:

- Åkrarna vid Alvik
- Ersnäsfjärden
- Hertsöfjärden
- Gammelstadsviken
- Mjölkdudstjärnen
- Persöfjärden
- Likskärsbanken
- Kallax strandängar
- Rödkallen
- Kluntarna

GAMMELSTADSVIKEN

För några hundra år sedan var Gammelstadsviken en havsvik. Här gick lastskutorna in till Luleå hamn som då låg nedanför Gammelstads kyrkstad.

Idag är Gammelstadsviken en insjö med ett rikt bestånd av fåglar. Du måste resa nästan 100 mil söderut för att uppleva en liknande fågelfauna som här. Ett litet urval av de stamgäster som viken har är sångsvan, kanadagås, fiskgjuse, rödhake, och järpe. Det finns även möjligheter att se den stora havsörnen här.

Du hittar enkelt hit från Friluftsmuseet Hägnans parkering där en fin led med spångar möjliggör en lättare vandring.

I maj, när snön har smält...

...finns det mycket att upptäcka och utforska runt om i Luleå på egen hand. Till dig som vill vandra, cykla, paddla och fiska har vi sammanställt förslag på ett urval av våra favoritplatser och turer i tematiska guider och vi hoppas att du kommer gilla dessa platser lika mycket som vi gör.

Cykla i Luleå

I guiden hittar du allt från enklare cykelturer mot intressanta utflyktsmål till heldagsturer som kräver mer tid och cykelvana.

- Broarna runt
- Världsarvet Gammelstads kyrkstad
- Landsbygdsturen, Selets bruk
- Fjärdarna runt
- Koloniträdgårdar och smak av skärgård
- Svartösten och isbrytarna
- Kallax by, gårdsbutiken och Kallaxheden
- Badtur till Lulviken
- Skärgårdsäventyr på Sandön
- Mountainbike-leder
- Konstrundan

Vandra i Luleå

Denna guide beskriver vandringsturer i Luleå. Allt från enklare turer som passar alla åldrar till mer utmanande vandringar som tar dig längre ut i vår vackra natur.

- Hertsöleden, stadens närmaste gammelskog
- Fåglar och historia i Gammelstadsviken
- Kulturhistoria längs fäbodaleden
- Hemberget, med utblick över Ersnäsfjärden
- Kluntarna, hela skärgården på en ö
- Småskär – rik på historia och orörd natur
- Orkidéer och havsutsikt i Jämtön
- Fornminnen och bävrar vid Vitån
- Bälingebergets magnifika natur
- Promenader i Luleå

Foto: Per Lundström

OM DU VILL TA EN PROMENAD SÅ FINNS DET FINA STRÅK I OCH NÄRA LULEÅ CENTRUM.

På visitlulea.se finns mer information, praktiska tips och förslag på fler turer. Där kan du också ladda ned våra guider i pdf-format. Guiderna finns även att hämta på Luleå turistcenter.

Fiska i Luleå

Det finns många platser att fiska på i Luleå. Här finns älvar med forsar och lugnvatten, sjöar med inplanterad fisk och havsfiske. De vanligaste arterna är lax, gädda och abborre. I denna guide tipsar vi om många olika fiskeplatser samt:

- Luleå skärgård
- Lule älv
- Råne älv
- Hertsöträsket, Metträsket i Jämtön
- Stora Stenträsket
- Mittitjärn, Hovlössjön

Paddla i Luleå

Guiden beskriver paddelturer runt omkring Luleå och Råneå av varierande svårighetsgrad där alla leder till vackra och spännande öar.

- Alhamn till Antnäs-Börstskär
- Kallax-Ersnäsfjärden
- I Luleå centrums närhet
- Sandgrönnorna
- Mellersta skärgården
- Yttersta havsbandet
- Norra skärgården
- Brändön runt
- Råneå skärgård
- Rånefjärden runt
- Badtur till Alskär

RÄTT KLÄDD KAN SÄSONGEN STARTA INNAN ISEN SMÄLT.

Foto: Nilla Alhovaara

Djur och natur vaknar till liv

Förutom att lövträd och blommor knoppas och slår ut på våren, vaknar björnar, grävlingar, hasselmöss, igelkottar och vissa ormar som legat i vintersömn under de kalla månaderna. De flesta av dessa är dock svåra att få syn på då de är skygga eller rent av farliga.

Övriga vilda djur i skogarna i Luleå, som håller sig vakna året om, omfattar älgar, renar, rävar, skogsharar och ekorrar. Mindre synliga är utter, mård, lo och järv.

Har du riktigt tur kan du under ditt besök i Luleå redan på väg från flygplatsen få se en ren. Eller en älg! Älgarna förrirrar sig då och då även in till stan, främst på vintern via isarna runt stadskärnan.

Sommartid dyker havsörnarna ofta upp och du kan se dem vid Furufjärden och Gammelstadsviken. Och förstås på himlen där de är en mäktig syn.

Ett djur som du kan stöta på i Luleå skärgård är gråsäl. Det mest säkra observationsområdet är i vattnen öster om Småskär.

Sommar i Luleå

*Vill du uppleva dagar som sömlöst övergår i ljusa nätter?
Njuta av strand- och skärgårdsliv eller sena timmar på en uteservering?
Då ska du besöka Luleå mellan juni och augusti. Det är grönt i naturen,
luften är frisk och det klara vattnet glittrar runt staden.*

JUNI

JULI

AUGUSTI

Juni kännetecknas av det berömda midnattsljuset då nätterna är nästan lika ljusa som dagarna. Det är nu du kan få en alldeles speciell upplevelse genom att ena stunden se solen gå ner, för att i nästa uppleva en vacker soluppgång.

Sommarmånaderna i Luleå inbjuder till mängder av upplevelser med det vackra ljuset som din ständiga följeslagare. Vad sägs om att prova midnattsgolf? Leva skärgårdsliv? Klättra, köra gokart och paddla är några andra aktiviteter du också kan prova. För att inte tala om att strosa längs hamnpromenaderna, bada havsbad, fågel-skåda eller fiska. Befinner du dig i stadens centrum när solen står som

högst på himlen – passa på att shoppa och äta lunch under parasollen på någon av de många uteserveringarna.

Flera musikfestivaler och stora konserter hålls i Luleå och du hör livemusik sommaren igenom. Missa inte heller sommarkonserterna i olika genrer i våra kyrkor. Den som vill fynda har mängder av loppisar och auktioner att besöka.

Förutom solskydd och solhatt är det klokt att packa med en ögonmask att sova med. För det är verkligen ljus även på natten. Varmare plagg kan också vara bra att ha, vinden friskar på även en del sommardagar.

Kom och upplev sommaren i Luleå.

Temperatur: +5 till +30°C.

Väderlek: Kustväder vilket ofta ger många soltimmar. Svalast i början av sommaren.

Dagsljus: 24–15 timmar.

Sommaraktiviteter

Mer information om aktiviteterna, fler tips och uppgifter om var du kan hyra utrustning samt boka guidade turer, hittar du på visitlulea.se.

Upplev ett världsarv

Gammelstads kyrkstad är sedan 1996 upptagen på Unescos världsarvslista över platser värda att bevara. Här låg Luleås ursprungliga centrum fram till 1649. Området med över 400 kyrkstugor är härligt att strosa runt i en sommarkdag. Ta en titt i den senmedeltida kyrkan från 1492 som fortfarande är i bruk och mycket populär för bröllop. Kika in i Gammelstad Visitor Center där du hittar en utställning och souvenirbutik som också har lokala godsaker. Även friluftsmuseet Hägnan vittnar om hur livet levdes förr i tiden. Boka en guidad visning och lär dig mer. Passa på att besöka Kafé Fägnan och lanthandeln, som båda inretts i gammaldags stil. Här hålls det traditionella midsommarfirandet som samlar tusentals lokalbor och turister.

Foto: Peter Rosén

Åk på räkkryssning

Njut av räkor och trubadurer som spelar och sjunger under en tre timmar lång kvällskryssning i Luleås vackra skärgård. Skepparen på Laponia Rederi väljer alltid en rutt som är lämplig med tanke på väder och vind. Räkkryssningarna går under hela säsongen från juni till slutet av september.

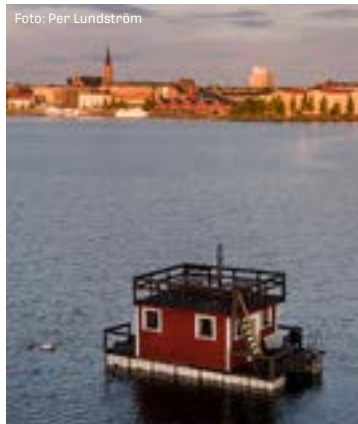

Foto: Per Lundström

Hyr en bastuflotte

En flytande bastuflotte är mycket mer än en bastu. Det är ett mysigt sätt att umgås med familjen och kompisgänget. Svettas i värmen från den vedeldade bastun, ta ett dopp i havet, svalka er med kall dryck på soldäcket, tänd grillen och blicka ut över de vackra vyerna över Luleå stad.

Foto: Tomas Bergman

Klättra upp på Snipen

Ett par mil norr om Luleå i närheten av byn Niemisel hittar du klättring för alla, för att använda en utsliten klyscha men som verkligen är relevant i det här sammanhanget. Berget Snipen bjuder på dramatisk klättring och lederna räknas som några av Sveriges svåraste. Från toppen på klippan kan du njuta av en vidsträckt utsikt över Råneå älvdal.

Foto: Ted Logart

Ta dig runt på två hjul

Gillar du mountainbike så åker du till Ormberget där skyltade leder tar dig ut i terrängen. Välj mellan olika långa sträckor och svårighetsgrader. Banorna är varierande med cykling på grusväg, motionsspår och stigar. Här finns även en downhill-bana. På toppen av Ormbergsbacken finns en lunchrestaurang.

Foto: Luleåfotograferna

Spela golf dygnet runt

Luleå har Sveriges nordligaste 27-hålsbana och är sannolikt en av de golfbanor som har de bästa ljusförhållandena i världen. Midnattsljuset i Luleå gör att du till och med kan ta en runda mitt i natten. All nödvändig utrustning samt golfbilar går att hyra på plats. Banan öppnar vanligtvis den sista helgen i maj och brukar stänga i slutet av oktober. Här kan du även äta gott på Rutvik Golfrestaurang som serverar fika och hemlagad mat.

Foto: Fredrik Broman

Paddla mellan 1 312 öar

Sommarnätterna med midnattsljus i Luleå skärgård gör att du inte behöver skynda till din natthamn utan kan paddla dygnet runt. Luleå skärgård är en del av Bottenvikens skärgård som sträcker sig från Skellefteå i söder till Haparanda vid den finska gränsen i nordost. Bottenvikens skärgård är världens nordligaste brackvattenskärgård. Vattnet är varken salt eller sött vilket påverkat både växter och djur. I Luleå skärgård finns 1 312 öar med skiftande karaktär. På en del öar kan du bada bastu, bo i stuga eller äta på restaurang. Men för dig som istället vill uppleva ensamheten finns många öar och stränder utan bryggor, stugor och andra faciliteter.

Vandra på Bälungeberget

Bälungeberget är ett av Luleås populäraste utflyktsmål. Från toppen på det 139 meter höga berget har du utsikt över Luleälvens landskap. De högre delarna av berget har vidsträckt fält av klappersten och svallgrus. På hållmarker slipade av havet växer gles tallskog, där de äldsta träderna kan vara 400 år gamla. Uppe på berget finns det rastplatser med eldstäder. Ta med några vedträn om du vill vara säker på att kunna elda.

Tips!

Ett enkelt sätt att öka säkerheten när du ger dig ut på äventyr är att dela upplevelsen med andra. Dessutom blir det roligare.

✓ BUCKETLIST

- ☐ Världsarv
- ☐ Räkkryssning
- ☐ Bastuflotte
- ☐ Klättring
- ☐ Terrängcykling
- ☐ Golf i midnattsljus
- ☐ Paddling
- ☐ Bälungeberget

3 SAKER DU BÖR VETA INNAN DU SKA PADDLA I LULEÅ SKÄRGÅRD

1. Luleå skärgård är förhållandevis grund, medeldjupet är ungefär 10 meter. Det innebär krabb sjö (korta, branta vågor) när vinden friskar i. Det innebär också att grund och stenar kan finnas mitt på en stor fjärd.
2. Vattenståndet påverkas av lufttryck och vindar. Mellan hög- och lågvatten kan det skilja så mycket som 2 meter.
3. Sommartid är sydliga och sydvästliga vindar de vanligaste och skärgårdens alla överfarter påverkas mer eller mindre av dessa vindriktningar. Nätterna är ljusa och oftast lugna så om det är blåsigt på dagen kan du paddla på natten i stället.

Tips!

Kolla in vår guide "Paddla i Luleå" för förslag på turer för både nybörjare och vana paddlare. I guiden finns kartor och beskrivning av turerna samt information och praktiska tips som underlättar din paddelupplevelse.

Foto: Alf-Arne Harjo

Ta båten ut i skärgården

Besök Luleås vackra skärgård – lägg till med egen båt, temakryssa, övernatta, öhoppa och bada havsbad.

Turbåtstrafiken till de större öarna är bra och bekväm, du hittar Stella Marina och M/S Symfoni vid kajen i Södra hamn. På Sandön ligger populära Klubbviken som har två helt olika sidor: en idyllisk och enkel med sandstränder, restaurang och roliga aktiviteter, en orörd och vänd mot havet. Med turbåt kan du även ta dig längre ut i skärgården till bland annat Kluntarna, Småskär, Brändöskär, Hindersön och Junkön – öar som har varit bebodda i hundratals år. Kvar finns fiskarstugor, fyrvaktarställen, lotsstugor, fyrar och timrade kapell.

Med egen båt kan du lägga till vid någon av Luleås gästhamnar eller så väljer du en naturhamn och får en hel ö för dig själv. Skärgården är vildvuxen men på samma gång flack, lättåtkomlig och säker för barn. Strandhoppa och övandra med barnen. Somna och vakna i ett tält eller en skärgårdsstuga till ljudet av sjöfåglar, vågor och vind. Dagstur eller skärgårdsluff – upplev Luleå skärgård på ditt sätt.

Mer information, tips och turlista för skärgårdsbåtarna hittar du via visitlulea.se/skargard och hos Luleå turistcenter i Kulturens hus.

BRÄNDÖSKÄR I MIDNATSLJUS.

Foto: Laponia rederi

6 öar att besöka

SANDÖN

Den största ön i skärgården. Här ligger Klubbviken Havsbad med sina långa sandstränder. Hit åker du om du vill bada, ta en fika, äta mat eller njuta av kvällsunderhållning. Men följ också öns promenadstig och besök klapperstensfältet vid Lappmyrberget. Här finns stugor och bastu att hyra, men även duschar och bastu som är öppna för allmänheten.

HINDERSÖN

Hindersön är en av de större öarna i Luleå skärgård. Redan på 1500-talet bodde här folk som försörjde sig på fiske, jordbruk och sälfångst. Ön har haft både järnmalsgruva i slutet på 1800-talet och kalk- och marmorbrytning i början av 1900-talet. Tillgång till bastu.

BRÄNDÖSKÄR

Brändöskär ligger längst ut i havsbandet och är känt för sitt fiskeläge, kapell och kristusstatyn av konstnären Erik Marklund. Här kantar sjöbodars pittoreskt strandkanten medan öns stugor är belägna uppe på berget. Här finns stugor att hyra. Tillgång till bastu.

Namnen på öarna i Bottenvikens skärgård präglas av gamla dialekter och betydelsen är inte alltid självklar idag. Växtlighet, djurliv, personnamn och öarnas karaktär har ofta gett öarna deras namn.

SMÅSKÄR

Öns fiskeläge har länge spelat en viktig roll i Luleås historia och har funnits sedan 1500-talet. Här finns flera mindre badstränder men också ett rikt fågelliv. Ett 40-tal häckande fågelarter och gråsälarna gör sig ofta synliga väster om ön. Kapellet på Småskär byggdes på 1720-talet och är det äldsta i Luleå skärgård. Här finns stugor att hyra och bastu.

KLUNTARNA

Luleåbornas favoritö i skärgården. Här kan du uppleva de flesta av skärgårdens olika naturtyper genom fina vandringsstigar. Nära Victoriaklippan, i folkmun Kluntgubben, finns tomtningar från öns allra första fiskeläge. Missa inte heller labyrinterna, klapperstensfälten och gammelhamnen. Ön har övernattningsstugor och bastuanläggningar samt en fin hamn att lägga till vid med egen båt.

JUNKÖN

Den här ön är känd för sitt skärgårds-museum och galleri. En annan sevärdhet är väderkvarnen från 1700-talet. På ön finns uthyrningsstugor, bastu och ett sommaröppet café.

Foto: Viveka Österman

SKÄRGÅRDSSTUGOR

■ På Klubbviken Havsbad kan du hyra en tvåbäddsstuga med tillgång till WC och dusch i servicebyggnader eller så väljer du en fyrbäddsstuga inredd med eget kök och badrum. Alla stugor hyrs ut som självhushåll. Duschar och bastu är öppna för allmänheten.

■ Bo i en stuga på Brändö Konferens. Här sover du i välutrustade stugor för fyra personer. Stugorna har bäddsoffa, WC, dusch, TV och kök med kyl/frys. Här finns det även ställplatser för husbil.

■ Luleå kommun hyr ut stugor året runt på öarna Junkön, Kluntarna, Brändöskär och Småskär. Stugorna har fyra till tio bäddar och tillgång till bastuanläggningar med allrum. Stugorna bokas online.

Tips!

Foto: Helena Hörm

RODDELED

Från Tjuvholmssundet på fastlandet kan du ro en kort sträcka över till Sandön. Här kan du följa stigarna i skogen, plocka bär och svamp. Lyssna till vågor, vind och sjöfåglar. Bada och spana efter djurliv. Nycklar till roddbåtarna hyrs hos Luleå turistcenter i Kulturens hus.

Avkoppling eller action?

Foto: Lule-Bild

Lev strandliv – dag som natt!

Luleå erbjuder många, och i skärgården långa, stränder. Varma dagar är det näst intill obligatoriskt att doppa tårna i havet.

Eller varför inte ta ett dopp i den ljusa sommarnatten? Den lyxen är få platser förunnat.

Föredrar du tempererade utomhus-pooler finns det barnvänliga varianter för veckans alla dagar.

På visitlulea.se finns Luleås badplatser samlade. Några centrumsnära. Några naturnära. Alla värda ett besök.

Gokart

För dig som söker fartfyllda upplevelser finns möjlighet att köra gokart – solo eller i sällskap – på en 690 meter lång bana. Motorbanan ligger i naturskönt miljö längs Lulviksvägen mot flygplatsen.

Foto: Frank Rizo

Södra hamnplan – en oas mitt i centrum

Sommartid är Södra hamnplan i Luleå en oas med plats för stora som små. Här finns gott om ytor för den som vill koppla av. För den aktive är det, tack vare Fritidsbanken, möjligt att gratis låna utrustning för olika aktiviteter. Här finns även ett antal foodtrucks, så det passar utmärkt att gå hit och äta lunch.

Konst från hoj

Upplev Luleås offentliga konst från cykel. Information och karta finns i Konsthallen och hos Luleå turistcenter i Kulturens hus. På bilden ser du skulpturen Ögonvittne av konstnären Daniel Mariga. Hyra cykel kan du göra hos Cykelstället.

Fullt utrustade med lås, pakethållare och cykelkorg. Självklart ingår hjälm.

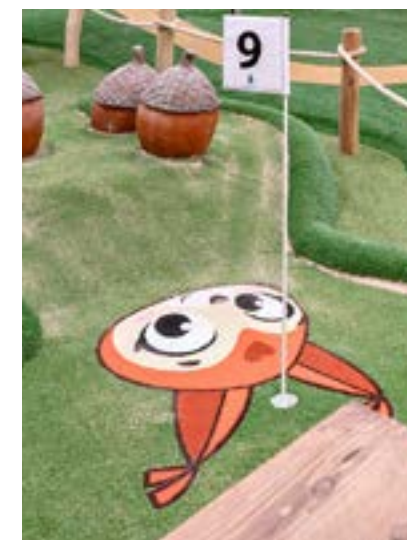

Foto: Magnus Stenberg

Höghöjdsbana

Explore Luleås höghöjdsbana hittar du i Karlsvik. Medan du klättrar i höghöjdsbanan och åker zipline får du en helt magisk utsikt över Lule älv. Banorna har olika svårighetsgrader och är en rolig aktivitet för alla åldrar.

Äventyrsgolf

Minigolf är en riktig sommarfavorit. Både bland stora och små. Utmana familj och vänner på de kluriga och roliga banorna på First Camp Arcus – Luleå. Klubbor finns för både vuxna och barn.

Foto: Anna Sjölund

Norrbottens Järnvägmuseum

Välkommen till ett av Sveriges största järnvägmuseer beläget i ett naturskönt område i det gamla industrisamhället Karlsvik, 10 kilometer från Luleå centrum. Huvudinriktningen för museet är att bevara och visa föremål som har anknytning till Malmбанan, men det finns även fordon, byggnader och andra föremål hämtade från olika ställen i Norrland.

Steel Park

Sväng runt på Sveriges nordligaste betongpark för skateboard, bmx-cykel och kickbike. Parken passar såväl nybörjare som avancerade och professionella åkare. Här kan du åka så mycket du vill, när du vill – parken är öppen för alla dygnet runt under sommarhalvåret.

Tips!

ÅK VACKERT

Rutt 616 är en naturskönt sträcka på 33 km på den södra sidan av Lule älv, mellan Luleå och Boden. Det här är vägen för dig som hellre vill åka vackert än fort. Här finns ett flertal naturreservat och sevärdheter samt ett stort antal företagare som säljer sina tjänster och produkter.

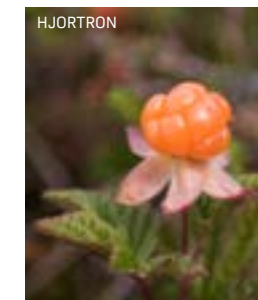

Foto: Per Lundström

PLOCKA BÄR

Den svenska allemansrätten och den rena fina naturen bjuder in till bärplockning eller att bara smaka och njuta.

Blåbär, lingon och vildhallon kan du hitta i stadsnära natur, till exempel genom att ta av från de större stigarna på Ormberget eller Mjölkuddsberget.

Luleå erbjuder även mer exotiska bär som havtorn som växer på en buske på öarna ute i skärgården. De är rika på C-vitamin och blir en läcker ingrediens i sylt, marmelad eller saft. Bären är sköra och busken taggig så plocka dem varsamt.

Missa inte heller åkerbär som hittas vid strandlångor, öppna ängsmarker och dikesrenar. Plocka bären var för sig, då du annars riskerar att mosa dem. Till sist, hjortron (skogens guld) som du hittar runt myrar, mossar och blötmarker. Hjortron trivs i sura, blöta miljöer med mycket sol och därför växer de rikligt här i norr där det är midnattssols.

Sommarevenemang

Musik, teater, festivaler, konst och idrott. Utställningar, marknader och mässor. Håll koll på kalendern på visitlulea.se för information om aktuella evenemang.

Foto: Ida Lund

Putte i parken

I juli hålls festivalen Putte i Parken i Norra hamn. Här bjuds på livekonserter i flera genrer, tivoli och matförsäljning. Det är fri entré och är Luleås stora sommarfest. I samband med detta arrangeras Rix FM Festival och familjedagar med bus för barnen i Stadsparken.

Foto: Lule-Bild

Sommarteater på Hägnan

I juni flyttar Norrbottensteatern ut till friluftsmuseet Hägnan i världsarvet Gammelstads kyrkstad. Här bjuder de på en utomhusföreställning som passar hela familjen. Biljettförsäljning sker via Norrbottensteatern.

Pride

I augusti kan du vara med och fira kärleken, stå upp för allas lika värde, lyfta rätten att älska den du vill och rätten att vara den du är, för då kommer Luleå Pride till stan. Här bjuds på olika mötesplatser och aktiviteter och naturligtvis den populära Prideparaden.

Konst i det gröna

Under en helg i slutet av juli ordnar Luleå konstförening en utomhusutställning som kallas Konst i det gröna. Här ställer mängder av konstnärer ut sina verk till försäljning. Evenemanget lockar många besökare som strosar runt bland konstverken varvat med fikapauser.

Foto: Lule-Bild

Sport på storbildsskärm

Större sporthändelser där Sveriges landslag deltar visas ibland på storbildsskärm på Södra hamnplan. Tips! Ta med dig något att sitta på och klä dig i gult och blått för att tillsammans med tusentals supporters heja och njuta av en solig dag i Luleå.

Foto: Luleå domkyrkoförsamling

Sång i parken

I juni bjuder kyrkorna i Luleå in till det uppskattade allsångsevenemanget Sång i parken i Luleå stadspark. Körer, solister och ett husband med många musiker framför gospel, svenska visor och psalmer, pop och rock och självklart massor av körsång – och allsång.

Foto: Karin Kemi

International Food Festival

Den populära matmarknaden, som turnerar i olika städer i Sverige, kommer till Luleå månadsskiftet augusti-september och då trängs en mängd olika marknadsstånd längs Storgatan. Här erbjuds maträtter, deli, bakverk och sötsaker från olika länder.

Råneå & Vitå älvdalar

Råneå och Vitå älvdalar ligger i Luleå-, Gällivare-, Jokkmokk- och Bodens kommun. Från foten av Dundret i nordväst till utloppen i Bottenviken i sydost sträcker sig denna rika och outbyggda skatt. Älvdalarnas vida och orörda skogslandskap bjuder in till annorlunda upplevelser och variation. Djurlivet är rikt. Badplatserna är många – hav, älv, sjö eller pool. Vildmarksäventyr och fina paddlingsvatten lockar, liksom fiskemöjligheter. I Råneå och Vitå älvdalar finns dessutom flera kulturhistoriskt intressanta platser att besöka.

Låt äventyren ta tid, det finns gott om läger- och rastplatser att stanna till vid. I området finns också livsmedelsbutiker, tankställen och matserveringar som nyttjas av både bofasta och besökare.

Välj logi efter tycke och smak – skogskoja, stugby, campingplats eller boende på hotell och i herrgårdsmiljö.

Kunniga besöksnäringsföretag visar gärna områdets aktiviteter och storslagna upplevelser som exempelvis forsränning, jakt och klättring.

Läs mer på visitlulea.se. Där kan du också ladda ned guiden "Guldorn i Råneå & Vitå älvdalar" i pdf-format. Guiden finns även att hämta på Luleå turistcenter.

15 byar i älvdalarna med utflyktsmål du inte vill missa. Välj och vraka, eller besök dem alla!

KÄNGSÖN | RÅNEÅ | BÖLE

I Råneå är både havet och skogslandet nära, Kängsö båthamn och Råneås kyrkstugor är pittoreska miljöer. Råneälven räknas som en av Sveriges bästa fiskevatten för gädda, öring, harr, abborre och flodkräfta.

RÖRBÄCK | JÄMTÖN

Vitåns väg genom Luleå kommun är fem mil lång. Den sista biten mot havet går via den vida men grunda Vitåfjärden för att sedan forsa i Jämtöälven mot utloppet i Rånefjärden.

PRÄSTHOLM | ORRBYN | NIEMISEL

Längs väg 760 från Råneå på den norra sidan av älven ligger byarna som ett vackert pärlband efter varandra och mellan byarna breder odlingsmarker, ängar och beteshagar ut sig med älvens porlande i bakgrunden. Här finns flera utflyktsmål att stanna till vid med fina fiskeplatser och flera öppna stugor för övernattnig. Längs den södra sidan av älven ligger Snöberget och Pålberget.

LASSBYN | SÖRBYN | GUNNARSBYN

När du passerat Niemisel längs väg 760 kommer du till Lassbyn, Sörbyn och Gunnarsbyn. Ett kluster av byar som mer eller mindre hänger ihop. I området finns flera utflyktsmål och sevärdheter. Här kan du bo i hyrda stugor, öppna stugor, hotell och på ställplatser.

ÖVERSTBYN | VALVTRÄSK | MÅRDSSEL

Norr om Gunnarsbyn ligger Överstbyn, sedan fortsätter vägen mot Valvträsk och Mårdsel. Landskapet förändras efter din resa uppströms Råneälven. När du passerar Valvträsk ändrar det karaktär, från jordbruk och gårdar till mer skog. Du närmar dig Polcirkeln.

VITÅDALEN

Trakten är rik på fåglar och däggdjur. Uttrar, bävrar, strömstarar, svanar och gäss trivs vid den lilla skogsälven. Vackra gamla odlingsmarker, lämningar efter järnbruken på 1800-talet och kommunens högsta berg finns i Vitådalen.

Bergstoppar och utsiktsplatser

1. PÅLBERGET 137 M: Vacker utsikt över Råneälven och Pålträsket. Här finns grottor som är spännande att utforska.

2. SNIPEN, 171 M: En märklig bergstopp med vidunderlig utsikt över älvdalen. Ett hundraårigt tallskogsbestånd växer efter en skogsbrand och i berget skymtar Snipkon, en formation i klippväggen.

3. SNÖBERGET 241 M: Snöberget är ett kalottberg; toppen har aldrig påverkats av havsvågornas svallande. Sluttningarna består av kalt berg och mäktiga klapperstensfält som skapats av is och vågor.

4. STORKROKBERGET 307 M: Storkrokberget är Luleås högsta berg som med karaktäristisk siluett syns vida omkring i Vitådalen.

5. Åbojen, 332 M: Från toppen har du en vacker utsikt över älvdalen. I den branta östsluttningen växer en gammal tallskog med gott om gamla aspar.

Foto: Lule-Bild

Kräftfisket i Råne älv

Under några dagar i augusti är kräftfisket en stor höjdpunkt och familjefest. Råneälvens nedre del har en av Sveriges bästa bestånd av svensk flodkräfta. När skymningen lägger sig lyser små eldar där folk samlas för att värma något gott eller umgås i väntan på nästa burtömning. Kräftorna kokas i dill eller enligt hemligt recept och serveras med goda tillbehör. Kräftkalasen är en efterlängtdad tillställning och en perfekt avslutning på sommarsåsongen.

Titta på sällsynta växter

Floran och faunan längs med älvdalen är unik. Det har registrerats totalt 318 kärlväxter, många väldigt ovanliga, på älvens stränder och botten. Artrikedomen är hög. Röd Trollruva, Älvsallat och Ävjepilört hör till några av de mer sällsynta arterna. Förutom ett rikt bestånd av fisk så finns här flodkräfta och flodpärlmussla, strömstare samt bäver och utter. Flera sällsynta växter trivs här, till exempel orkidéer som norna, guckusko och nattviol.

Vi tipsar om att göra en utflykt till Jämtöavan, Yttre Kvarnträsket. Här växer elva arter av orkidéer med olika blomningstid från maj till augusti. Äter din matsäck gör du lämpligast i Kvarnträskkojan som är en raststuga med grillplats.

Foto: Per Lundström

Flodkräftan planterades i Råneälven under 1950-talet och har bildat en stark stam från havet vid Råneå och uppströms. Flodkräftan har hittills klarat sig från sjukdomen kräftpest. Det är därför viktigt att redskapen som används inte är nyttjade i andra vatten.

Höst i Luleå

Vill du uppleva naturens mäktiga färgsprakeri? Då ska du besöka Luleå från mitten av september till mitten av oktober. Hösten i Luleå kännetecknas även av att Luleåborna börjar "boa" in sig inför vintern men även av att arenor och konsert- och teaterlokaler fylls av människor som vill frossa i sport- och kulturupplevelser på högsta nivå.

SEPTEMBER

OKTOBER

NOVEMBER

DEC

Den här tiden på året då naturen förbereder sig för vinterdvalan gör Luleåborna likadant och flyttar fokus till inomhusliv.

Medan temperaturen sjunker ute blir det dock allt varmare i stadens olika sportarenor som fylls av folk flera gånger i veckan och blir en naturlig mötesplats för invånarna. Här erbjuds ishockey och basket på nationell nivå samtidigt som utbudet av konserter, teater- och dansföreställningar är absolut maxat. Du har chansen att höra lokala, nationella och internationella musiker och artister i vitt skilda genrer och se teater och dans av lokala såväl som tillresande ensembler.

Det är fortfarande snöfritt men ibland rejält med frost på morgnarna. Både sol och regn präglar dagarna som blir kortare och kortare medan kvällarna blir allt längre och lockar till promenader i gatubelysningens sken.

Och det bästa av allt med den här årstiden är kanske möjligheten att se norrsken under klara kvällar och nätter. Tiden innan snön och den riktiga kylan kommer, är en bra period för norrskensspaning. Ta tillfället i akt att ta spektakulära norrskenbilder med det öppna vattnet som spegel.

Vantar och mössa är på sin plats att packa med när du besöker Luleå under höstmånaderna. Välkommen!

Temperatur: -10 till +15°C.

Väderlek: Fuktigare och blåsigare än på sommaren blandat med klara dagar med fin höstluft. Nederbörd övergår i snö i slutet av november.

Dagsljus: 15–4 timmar.

NORRBOTTEN BIG BAND – ETT MODERNT STORBAND MED DJUPA RÖTTER I JAZZTRADITIONEN OCH ETT GRENVERK SOM STRÄCKER SIG MOT SOUL, FUNK OCH SAMTIDA KONSTMUSIK. BANDET HAR VID ETT FLERTAL TILLFÄLLEN VARIT GRAMMIS-NOMINERADE OCH ÄVEN NOMINERATS TILL EN INTERNATIONELL GRAMMY.

Foto: Gunnar Laak

Njut av kultur

Under hösten kommer evenemangen igång på allvar. Ta del av konserter med såväl lokala, nationella som internationella artister i exempelvis Kulturens hus eller Kulturcentrum Ebeneser. Se teaterföreställningar av hög klass på Norrbottensteatern eller gå på en större show i Luleå Energi Arena eller Coop Arena.

KULTURCENTRUM EBENESER

Den gamla lejongula Ebeneserkyrkan mitt på Storgatan i Luleå är ett typiskt exempel på storskalig jugendarkitektur. Här huserar Kulturföreningen Ebeneser med ett mångkulturellt utbud i en inspirerande cafémiljö. Ebeneser är en mötesplats för kulturintresserade och har en öppen scen för såväl spontana som planerade kulturyttringar.

KULTURENS HUS

Med panoramautsikt över Norra hamn ligger Kulturens hus. Huset i tre plan inrymmer stadsbibliotek, konsthall, turistcenter, konferensfaciliteter, konsertsalar samt café och restaurang. Här hittar du ett stort utbud av olika kultur- och musikevenemang. I konsthallen visas samtida konst främst från Sverige, men även från andra länder. Här finns också föreläsningar, öppen bildverkstad och guidade visningar.

KULTURENS HUS

NORRBOTTENSTEATERN

Vackert beläget i Luleås Norra hamn ligger Norrbottensteatern. Här visas scenkonst av högkvalitativ klass för stora och små. Förutom egna produktioner kan publiken även se uppskattade gästspel och ta del av aktuella scensamtal. Repertoaren är en ständigt aktuell blandning av tidlösa klassiker och spännande nyskriven dramatik. Husets restaurang Biströn är en utmärkt plats att avnjuta en måltid på.

VETENSKAPENS HUS

I stadens gamla posthus huserar idag Vetenskapens hus. I den stora luftiga lokalen kan du ta del av arrangemang med inriktning mot forskning, utbildning och konstnärligt utvecklingsarbete. Huset är till för allmänheten och är en öppen plats för möten. Här kan du också fika och äta i husets restaurang Unik.

SLÖJD & FORMCENTER

Slöjd & formcenter samverkar med aktörer inom slöjd, konsthantverk, design, form, arkitektur, hållbart byggande och gestaltad livsmiljö för att stärka, synliggöra och tillgängliggöra slöjd- och formområdet i Norrbotten. Ta del av publika utställningar i lokalen i gallerian Shopping.

Luleå har ett brett utbud av evenemang och förhoppningsvis hittar du något i vår kalender på visitlulea.se som passar dig.

2024: LULEÅ HOCKEY/MSSK FIRAR SITT SJUNDE GULD.

Foto: Julia Edbom

Upplev sportstaden

Få puls av hockey- och basketmatcher på högsta nivå. Luleåborna är stolta över sina idrottslag. Under hösten och vintern duggar matcherna tätt och det är en upplevelse att känna publikens stöd på hemmaplan i Luleå. Missa inte att känna spänningen och kombinera idrottsupplevelsorna med god mat och dryck eller snacks i arenorna.

BC LULEÅ & LULEÅ BASKET

Luleå kallas Sveriges baskethuvudstad. Med sin hemmaarena Luleå Energi Arena och restaurangen Live har herrlaget BC Luleå och damlaget Luleå Basket skapat en internationell prägel runt sina matcher. Luleå Basket med SM-guld 2014, 2015, 2016, 2017, 2018, 2020, 2021 och 2023 har högst publiksiffror i landet på damsidan.

LULEÅ HOCKEY & LULEÅ HOCKEY/MSSK

För dig som aldrig har besökt Coop Norrbotten Arena, herrlaget Luleå Hockeys och damlgets Luleå Hockey/MSSKs hemmaarena, är det dags nu. Det är en upplevelse du sent ska glömma. I arenan finns ett färdigt restauranger och kiosker. Damlaget har vunnit SM-guld 2016, 2018, 2019, 2021, 2022, 2023 och 2024.

Foto: Ola Norén

Under pågående säsong hittar du information om aktuella matcher i evenemangskalendern på visitlulea.se.

Konsthallen

Besök konsthallen i Kulturens hus mitt i hjärtat av Luleå centrum. Här visas konstutställningar året runt, fördelade på fyra perioder. Besökare ges möjlighet att fördjupa sig i konsten genom guidade visningar och praktiska workshops anpassat för alla åldersgrupper. Förutom att visa konst arrangerar de konstnärssamtal, seminarier och pedagogiska evenemang för att främja dialogen mellan konstnärer, publik och samhället i stort.

Inomhusaktiviteter

Om både barn och vuxna skulle få nog av utomhusäventyr, finns det gott om familjeaktiviteter inomhus i Luleå.

Foto: Jessica Tervaniemi

Foto: Magnus Stenberg

Alcatraz

En upplevelseanläggning i tre plan. Här finns; gokart, VR-spel, lasergame, paintball, bowling och "Prison Island" – ett utmanande äventyr där du löser uppgifter i fängelseceller. När du blir hungrig och törstig, finns här en restaurang med varierat matutbud. Att bara komma och umgås är gratis, sedan betalar du för aktiviteterna du väljer.

Teknikens Hus

Ett populärt utflyktsmål för familjen. Upptäck tekniken i vår omvärld, utforska tillsammans eller på egen hand. Lär dig mer om vad det är som gör att just Norrbotten är en så bra plats för ett datacenter. Dagliga visningar i Planetariet, kupolfilmer eller visning av stjärnhimlen. Familjeverkstäder och konstruktionsuppdrag.

Leos Lekland

Bollhav, rutschkana, klätterväggar, tubbyslide, spidertower och mycket mer för barn från 1 år och uppåt. Här kan de vuxna umgås i caféet under tiden barnen leker. Koppla upp telefonen på Leos WiFi och surfa fritt.

Klätterhuset

Här finns bouldering, topprepsklättring och ledklättring. Här klättrar man så högt man vill och använder de grepp man vill. I klätterhallen finns också gym, butik, café samt omklädningsrum med dusch och bastu.

Trampoline center

Ett äventyr utöver det vanliga hittar du på 360 Trampoline Center. Förutom alla attraktioner finns kalasrum och en avdelning för fika och avkoppling. Aktiviteterna i trampolinparken riktar sig till alla åldersgrupper.

Foto: Luleåfotograferna

O'Learys

Stilla hungern, titta på tv-sänd sport eller tävla med vänner. Här finns bowlingbanor, spelrum med arkadspel, flipper-spel, air-hockey, biljard och shuffleboard, läktare, restaurang och dansgolv. Uteservering på taket.

Foto: Frank Rizo

Pontusbadet

Pontusbadet är ett charmigt bad i 50-talsarkitektur inriktat på olika former av tränings- och tävlings-sim. Badhuset används lika frekvent av simföreningar som enskilda besökare och motionärer.

Flygmuseet F21

Flygmuseet F21 ligger alldeles utanför vaken till Norrbottens flygflottilj, F21. Utställningarna på flygmuseet beskriver luftförsvaret av Övre Norrland från början av 1940-talet med landsdelens ofta extrema klimat. Vår Viggensimulator JA 37 DI ger er en häftig och verklighetstrogen flygupplevelse. Prova på att starta, hantera flygplanet i luften och landa "på riktigt". Du manövrerar över Luleå, broarna och skärgården, högt eller lågt, och hela Sverige finns där.

Tips!

SLAPPNA AV OCH NJUT

Efter en dag ute i den friska luften känns det härligt att få unna sig en kroppsbehandling och spa. Ordet spa brukar härledas till uttrycket "salus per aquam" vilket betyder "hälsa genom vatten". Oavsett om du vill nyttja pool, bastu eller någon annan vattenbaserad njutningsform såväl som avslappnande till mer djupgående massagebehandlingar är utbudet i Luleå stort. Testa exempelvis bastun med årstids-tema på Clarion Sense, bubbla loss i poolen på Hotell Savoy eller plaska i utomhuspoolen på Alcatraz. Ett besök i Luleå kan definitivt få dig att känna dig uppfräschad då det även finns gott om frisörer, barberare och skönhetssalonger här.

Fler tips på aktiviteter hittar du på visitlulea.se.

Gå på bio

■ **Filmstaden** är ett av de äldsta fortfarande verkamma biografföretagen i världen. Filmstaden har sex salonger och samtliga är rullstolsanpassade (ej permobil). Två salonger kan visa 3D-föreställningar.

■ **Folkets Bio** i Luleå visar kvalitetsfilm ett antal kvällar per vecka och arrangerar även dagbio enstaka dagar. I programmet finns även live-sändningar av opera, balett, teater samt utställningar av stora konstnärer.

Shopping

Vill du handla i lugn och ro i småbutiker, känna citypulsen i gallerierna eller storhandla utanför centrumkärnan? Välkommen till shoppingstaden Luleå. Här finns det du behöver.

Shoppingutbudet i Luleå är lättillgängligt. Citystråket går längs Storgatan där du hittar shoppinggallerierna Smedjan, Shopping och Strand. I stadskärnan finns flera av de svenska modekedjorna och många privatägda butiker med ett brett utbud av mode i form av accessoarer, kläder och skor.

En välförtjänt shoppingpaus kan du ta på något av kaféerna eller passa på att fixa nya naglar, frisyrrer eller ett par nya glasögonbågar.

På Skutviken, på väg norrut från stan med riktning mot Gammelstad, löper ett stråk av varuhus och butiker inom bland annat bygg, inredning, trädgård och motor.

Ytterligare någon kilometer bort på Storheden hittar du shopping i form av de stora butikskedjorna inom sport, hemelektronik, inredning och husdjur.

I Gammelstads kyrkstad finns mysiga butiker med lokalt designade produkter, konst och hantverk.

SHOPPING PÅ 50-TALET.

Fotograf okänd. Luleå kommuns stadsarkiv.

VISSTE DU ATT...

...Gallerian Shopping invigdes 27 oktober 1955 och är inte bara Sveriges, utan också världens första inomhusgalleria! Shoppinghuset i Luleå är en av byggnaderna i centrum som bedöms vara kulturhistoriskt värdefulla. Byggnaden ritades av arkitekten Ralph Erskine och det sägs att han ville skapa något mer än bara ett köpcentrum; han ville att stadslivet skulle flytta inomhus under vintermånaderna och Shopping skulle därför uppmuntra till möten och samvaro.

Lokalproducerat hantverk

Vill du köpa med dig ett minne från Luleå och Swedish Lapland kan vi rekommendera **Lapland Heartwork** i Luleås centrum och **Arctic Collection** i utkanten av Gammelstads kyrkstad. Här hittar du hantverk och souvenirer från Norrbotten och norra Sverige. Missa inte de fantastiska tennarmbanden.

Mitt emellan Luleå och Boden, på södra sidan Lule älv, ligger **Avangården**. I butiken kan du köpa skinn, garn och handstickade plagg. De flesta skinnen säljs förädlade, men en del sys till mattor, täcken, sittdynor och kuddar.

Unika butiker

Modelljärnvägsspecialisten är en av Sveriges största hobbybutiker. Här hittar du det mesta vad gäller modelltåg, radiostyrt, landskapsmaterial, färg och byggsatser. De har även modellbilar och modellflyg.

BRETT SORTIMENT

Norra Bo – Pentik Luleå designar och låter tillverka varierande kollektioner under eget varumärke. I varusortimentet ingår keramik- och glasserier, inrednings- och bordstextilier, armaturer, möbler samt delikatesser.

Hos **Luleå turistcenter** i Kulturens hus och **Visitor Center i Gammelstad** kan du köpa souvenirer med platsvarumärket Luleå. En del av utbudet är säsongsanpassat.

Handla hållbart

I Luleå finns flera second hand-butiker som erbjuder allt från cyklar och verktyg till unika kläder, porslin och leksaker. Gillar du att antikviteter? Håll koll på **Luleå Auktionsverks** webb för tillfällen att ropa in något antikt.

ETT BRA VAL

Besök **second hand-butiken Samlat** som ligger intill Returpunkt Centrum på Köpmantorget. Här kan man laga, låna, byta och köpa återbruk med syftet att utöka användningen och förlänga livet på prylar och material.

Upptäck matstaden Luleå

Smörj kråset på någon av Luleås gourmetrestauranger eller grabba något snabbt i farten. Här hittar du lokala delikatesser såväl som smaker från hela världen.

VISSTE DU ATT...

...i Luleå finns flera högklassiga restauranger. Med kökschefer som lämnat internationella Michelin-krokar för att slå sig ner här i Luleå. Med sommelier som varit dryckesansvariga under kungliga bröllop. Gastronomiska kunskaper och meriter finns över hela stan. Luleå bjuder också på kreativitet och en trygg, avslappnad atmosfär. Fine dining är både fint, fräscht och roligt här! Läs mer om matstaden Luleå på visitlulea.se.

Att äta ute, eller äta ute

Att äta ute har två olika betydelser i Luleå. Smörj kråset på någon av stadens gourmetrestauranger där skickliga kockar tillagar regionens högkvalitativa råvaror med säker hand och bjuder dig på en smakpalett av Swedish Lapland. Du bara måste äta det goda och nyttiga viltköttet av ren och älg, som vuxit upp i den fria naturen, njuta av ädla fiskar som simmat i rena, klara vattendrag och förföras av blåbär, hjortron, åkerbär och lingon som mognat under ljusa sommarnätter.

Äta ute har också en annan, mer bokstavlig tolkning, här i Luleå – när maten serveras just utomhus. Inget smakar så gott som en måltid tillagad över öppen eld, gärna som avrundning efter en dag med härliga utomhusaktiviteter. Ofta används en muurikka (en stor stekpanna) för att tillaga exempelvis suovas eller steka palt.

Kurrar det i magen?
Tips på matställen hittar du på visitlulea.se.

Tips!

LOKALA OCH GLOBALA DELIKATESSER

I Luleå hittar du ett brett utbud av delikatesser och livsmedel, såväl lokala som globala. Här samsas små gårdsbutiker, stora butiker på handelsområden, caféer och restauranger med deli-avdelningar.

Foto: Andreas Wällitalo

Foto: Fredrik Broman

Foto: Tomas Bergman

Foto: Tomas Bergman

Testa barhopping

Om du gillar att umgås med vänner över ett glas finns det gott om ställen i Luleå. Vi guidar dig på en barrunda: Vi börjar längst upp på Storgatan på **Restaurang CG** och **Bar CG** som båda har ett stort utbud av drinkar. Sedan fortsätter vi Storgatan ner och vid **Elite Stadshotellet** hittar du **The Bishops Arms** med Luleås största utbud av öl och whisky. Passa på att smaka deras egenbryggda öl. Vi tar en avstickare ned till Norra hamn med utsikt mot vattnet. Här hittar du **Hemmagastronomi** som håller öppet cocktailbaren från eftermiddagen till sena natten. I ett hamnmagasin längre bort hittar du **Biströn**, och här kan du också passa på att ta en drink eller en lokalproducerad öl om du ska på Norrbottensteatern som ligger i direkt anslutning. Tillbaka på Storgatan igen besöker vi **Karl August** som serverar nya drinkar och gamla godingar. Är du ute efter en riktig höjdare tar du dig en avstickare till Luleås skybar och restaurang **Nine** på **Clarion Hotel Sense** mitt emot Kulturens hus. Njut av en god cocktail med fantastisk utsikt över Luleås Norra hamn och takåsarna. Rundan närmar sig slutet när vi är tillbaka på Storgatan och slinker in på **Ego Bar & Restaurang** på **Hotel Savoy**. Här kan du slappna av med något från baren och lyssna på musik. Som sagt, Luleå har något för alla smaker.

Tid för fika!

En värmande kopp te. En nybakt bulle. En ljuvlig tårbit. En stark, uppiggande Espresso. En kladdkaka med grädde. En rykande het kåsa med varm choklad. Det finns många varianter av en svensk fika och vad passar bättre efter en dag full av aktiviteter, än att besöka något av stadens caféer? Varför inte njuta på anrika **Börje Olssons Konditorier**? Sedan 1958 har de serverat gott kaffe, fräscha matiga smörgåsar och sött bakat från eget bageri. Tips på fler caféer hittar du på visitlulea.se.

Foto: Carl-Johan Utsi

Lokala "matord"

Muurikka: Portabel stekhäll, påminner om en wok, som fixar middagen i naturen över öppen eld.

Palt: Bollar av potatis, mjöl och salt samt, beroende på kocken, fyllda med saltat fläskkött. Serveras med smör och lingonsylt. Äter man för många kan man drabbas av dåsigheit, så kallad paltkoma.

Surströmming: Jästströmming som serveras med kokt potatis och lök inrullad i tunnbröd. Doften när burken öppnas är väldigt speciell men smaken intygas vara betydligt mer angenäm och mest salt.

Kaffeost: Gnisslande ost som serveras i tärningar i det varma kaffet direkt i koppen i stället för fika-bröd. Gör sig också fin som dessert lätt stekt med varma hjortron.

Gåhkku: Samiskt segt tunnbröd som med fördel kan stekas på en Muurikka. Har nära släktskap med kladda och glödkaka.

Suovas: Lättrökt renkött som oftast också är saltat för längre hållbarhet. Gör sig utmärkt för utomhusmatlagning.

Tjälknöl: Fryst viltkött som tillagas som en stek i ugn på låg värme under lång tid för att sedan ligga i saltlag i kylan ett par timmar innan den serveras finskuren i tunna skivor.

Kåsa: Traditionellt dryckes- eller serveringskärl i trä för att dricka kaffe i skogen.

Foto: Per Lundström

Planera din resa

Ta dig till Luleå

Foto: Capri Norrman

Flyg

Luleå har ett stort antal avgångar från Stockholm varje dag vilket gör vår stad till en lättillgänglig destination i Sverige. Det tar drygt en timme att flyga från Stockholm Arlanda till **Luleå Airport**. Från flygplatsen tar det 10–15 minuter med buss in till Luleå centrum.

Åk tåg

Varje dag och natt går tåg till och från **Luleå Centralstation**. Tågstationen ligger nära stadskärnan och det tar bara någon minut att nå Luleå centrum till fots.

Åk buss

Till **Luleå busstation** kan du resa från våra grannkommuner i Norrbotten. Du kan även resa från Skellefteå och Umeå i Västerbotten. Lokalbussarna trafikeras via Smedjegatan/City.

Ta bilen

Europaväg 4 (E4) i Sverige sträcker sig mellan städerna Helsingborg och Haparanda. Om du färdas med bil norrut på väg till Luleå är det den smidigaste vägen för att ta sig hit. Laddplatser för elbil hittar du på exempelvis ChargeFinder.

Ta dig runt i Luleå

Foto: Daniel Holmgren

Luleå Lokaltrafik

Luleå Lokaltrafiks bussar tar dig runt i centrala Luleå och områden som exempelvis Gammelstad, Luleå Airport, Hertsön och Porsön. Huvudhållplatsen heter Smedjegatan/City och finns intill Smedjan Galleria och korsar Storgatan.

Busstidtabeller finns på Luleå Lokaltrafiks webb lt.lulea.se och i appen "Luleå Lokaltrafik". Här kan du också se en karta över Luleå Lokaltrafiks stomlinjer.

Bussresan betalas med kort på bussen eller med appen. Det finns även försäljningsombud på flera platser. I butiken LLT info på Smedjegatan 13H kan du få hjälp med det som rör ditt resande.

KÖP ELLER HYR DET DU BEHÖVER

■ **Äventyrsbutiken Hägglunds** ligger i centrala Luleå och är fylld till bredden med ett komplett sortiment av utrustning för alla typer av aktiviteter oavsett om du är nybörjare eller erfaren äventyrare. Köp eller hyr det du behöver – ett bra äventyr är det som blir av och behöver inte vara så komplicerat.

LÅNA BEGAGNAD UTRUSTNING

■ **Fritidsbanken** lånar ut begagnad sport- och friluftsutrustning gratis i upp till 14 dagar. Det kan vara allt från skridskor, hockeyklubbor och skidor till tennisracket, kähästar eller hjälmar. Sakerna som är skänkta av allmänheten återanvänds och nyttjas hela dess livslängd, vilket är bra både för människa och miljö.

Länstrafiken

Länstrafikens bussar trafikerar byarna utanför centralorten och övriga Norrbotten. Bussarna utgår från Luleå busstation (nära intill tågstationen, Luleå centralstation).

Bussresor går att köpa i Läns- trafikens app och med betalkort på bussen. Busstidtabeller finns på Länstrafikens webb: lanstrafikennorrbotten.se

Taxi och hyrbilar

Det finns ett flertal taxi- och hyrbilsföretag i Luleå.

Information för att planera din Luleå-resa hittar du på visitlulea.se.

Allemansrätten

Allemansrätten är en unik möjlighet som bygger på att vi tillsammans tar ansvar. Vi gör allemansrätt när vi visar hänsyn till djur, natur, markägare och medmänniskor. Det är lätt att göra allemansrätt!

Foto: Gunvor Ekström

INTE STÖRA, INTE FÖRSTÖRA

I den svenska naturen får vi röra oss fritt. Vi får plocka blommor, bär och svamp. Vi får bada, tälta, vandra, cykla, färdas med båt, göra en lägereld och annat som hör friluftslivet till.

Allemansrätten är en förmån och en frihet som är beroende av att vi är varsamma och värnar om naturen. Det är inte tillåtet att skada djur, växter eller mark och vi måste visa hänsyn mot markägare och andra människor som vistas i naturen.

GÖRA UPP ELD

Det är vanligtvis tillåtet att göra upp eld under säkra förhållanden, så se till att välja eldningsplats med omsorg.

Om vädret är bra och utan ordentlig nederbörd blir skog och mark väldigt torra, så var uppmärksam på vad som gäller.

I naturreservat gäller särskilda regler för att elda, på Bälungeberget till exempel finns särskilda eldstäder och gratis ved att använda. I andra reservat kan det vara helt förbjudet.

Foto: Peter Rosén

Foto: Susanne Lindholm

FORDON

Enligt terrängkörningslagen är det förbjudet att köra motorfordon på barmark utanför väg. Det gäller inte bara bilar utan även fyrhjulingar, motorcyklar och mopeder. Närmar du dig en enskild väg kan det även vara förbjudet att beträda den om du inte är markägare.

Med några få undantag är det förbjudet att köra snöskoter på öarna i Bottenvikens skärgård. Stugägare får ta närmaste vägen till stugan. Inom tätorter gäller förbud förutom på leder. Inom naturreservat skiljer sig reglerna från reservat till reservat och du är skyldig att ta reda på vad som gäller innan du beger dig ut i skog och mark.

VISTAS PÅ VATTEN

Allemansrätten gäller även på vattnet och kraven på hänsyn är samma som på fastlandet. Det kan finnas regler om hastighet och förbud kring vatten-skoteråkning.

Det är tillåtet att gå iland, bada, tälta och förtöja båten för övernattnings nästan överallt.

Få saker slår att ljudlöst glida fram i kajaken i havsvikar, på öppet vatten eller i älvar och bäckar. När man rör sig med kajak är det lätt att komma nära däggdjur och fåglar. Tänk på att inte störa och var uppmärksam på häckande fåglar på holmar och i gamla träd.

HÄCKANDE SKÄGGDOPPING.

Foto: Thomas Öberg

I skärgården finns säl- och fågel-skyddsområden där det är förbjudet att gå iland under vissa tider på året, vanligen 1 maj–1 augusti.

FISKE

I havet är spöfisket fritt, men det finns regler för hur, när och vad man får fiska. I sjöar och älvar krävs som regel fiskekort.

JAKT

Allemansrätten gäller även under tider för jakt – alla har rätt att vistas i skogen. Ibland sätter jägarna upp skyltar för att informera om att jakt pågår – djur kan komma rusande, skott avlossas och hundar skäller. Som alltid gäller det att visa hänsyn, stör inte hundar eller vilt.

MER INFORMATION

Länkar till information om naturreservaten och allemansrätten hittar du på visitlulea.se.

Vill du få ut det mesta och det bästa av din vistelse i Luleå med omnejd?

Kom in till oss på turistcenter så hjälper vi dig att få fina upplevelser i vår stad. Du hittar oss på entréplan i Kulturens hus mitt i centrala Luleå.

Här finns information om allt möjligt som du kan tänkas vilja se och uppleva – allt från skärgårdsbåtar och logi till evenemang, sevärdheter, utflyktstips och små smultronställen.

Vi förser dig med broschyrer och kartor som är bra att ha när du utforskar Luleå och regionen.

Vinter, vårvinter, vår, sommar och höst. Välkommen att uppleva alla våra årstider.

Hos oss kan du köpa Luleåsouvenirer.

Luleå
TURISTCENTER
 KULTURENS HUS • VISITLULEA.SE

LÄS MER:

visitlulea.se | lulea.se | swedishlapland.com

DELA DIN UPPLEVELSE:

#visitluleå #luleå #swedishlapland